

Liikenneviraston viranomaistoiminta vesiväyläasioissa

Liikenneviraston viranomaistoiminta vesiväyläasioissa

Liikenneviraston ohjeita 11/2013

Kannen kuva: Liikenneviraston kuva-arkisto

Verkkojulkaisu pdf (www.liikennevirasto.fi)

ISSN-L 1798-663X

ISSN 1798-6648

ISBN 978-952-255-241-9

Liikennevirasto

PL 33

00521 HELSINKI

Puhelin 020 637 373

Väylänpito-osasto

Korvaa
Merenkululaitoksen viranomaistoiminta vesiväyläasioissa
(Merenkululaitoksen julkaisuja 2/2009)

Voimassa
21.3.2013 toistaiseksi

Asiasanat
vesiliikenne, vesiväylät, vesiväylänpito, viranomaistehtävät

Liikenneviraston viranomaistoiminta vesiväyläasioissa

Tässä yleisohjeessa on esitetty Liikenneviraston vesiväylänpitoon liittyvät viranomaistehtävät ja niiden hoitaminen.

Ylijohtaja

Raimo Tapio

Tekninen johtaja

Markku Nummelin

LISÄTIETOJA
Jarmo Hartikainen
Liikennevirasto
puh. 020 637 3334

Liikennevirasto
PL 33
00521 HELSINKI

puh. 020 637 373
faksi 020 637 3700

kirjaamo@liikennevirasto.fi
etunimi.sukunimi@liikennevirasto.fi

www.liikennevirasto.fi

Esipuhe

Liikenneviraston tehtäviin vesiväyläasioissa kuuluu väylänpitotoiminnan ohella erilaisia lakiin, asetuksiin ja määräyksiin perustuvia viranomaistehtäviä.

Tämä yleisohje käsittelee niitä väyliin, väylänpitoon ja vesiliikenteeseen liittyviä tehtäväalueita, joissa Liikenneviraston vesiväylänpito toimii päättävänä tai valvovana viranomaisena, tai joissa sen rooli liittyy viranomaisena lausuntojen tai asiaan liittyvän ohjeistuksen ja neuvonnan antamiseen, sekä yhteistoimintaan muiden viranomaisten ja sidosryhmien kanssa.

Ohjeessa käsiteltyjä aihealueita ovat vesiliikennelain mukaiset päätökset, vesilupa-asioissa annettavat lausunnot, YVA-menettelyt, vesiväylänpidon ja vesiliikenteen huomiointi kaava-asioissa, väyläpää tökset, väylänpitäjien valvonta, väylänpitoon liittyvät yleiset vastuu- ja korvausperiaatteet sekä erinäiset muut vesiväylänpitoon ja vesiliikenteeseen liittyvät edunvalvonta-asiat.

Ohjeen tavoitteena on yhdenmukaistaa Liikenneviraston käytäntöjä vesiväylänpidon viranomaisasioissa sekä antaa asiakkaille ja sidosryhmille tietoa Liikenneviraston toimintamenettelyistä ja -periaatteista näissä asioissa.

Useasta tässä yleisohjeessa käsitellystä aihealueesta on olemassa erillinen, yksityiskohtaisempi Liikenneviraston ohje. Näistä ohjeista on luettelo yleisohjeen lopussa.

Ohje on laadittu virkatyönä vesiväylänpidon viranomaisryhmässä.

Tämä ohje korvaa Merenkululaitoksen 2009 julkaiseman ohjeen "Merenkululaitoksen viranomaistoiminta vesiväyläasioissa".

Helsingissä maaliskuussa 2013

Liikennevirasto
Väylänpito-osasto

Sisällysluettelo

1	YLEISTÄ	7
2	VESILIIKENNELAIN 15 JA 16 §:IEN MUKAISET PÄÄTÖKSET	9
3	VESILUPA-ASIAT	11
3.1	Yleiset menettelyperiaatteet	11
3.2	Sillat	12
3.3	Ilmajohdot	13
3.4	Vedenalaiset kaapelit ja putkijohdot	14
3.5	Väylätyöt ja väylien perustaminen	15
4	YVA-PROSESSIT	17
5	KAAVA-ASIAT	19
5.1	Yleistä kaavoituksesta	19
5.2	Väylänpidon ja vesiliikenteen huomiointi kaavoituksessa	20
6	VÄYLÄPÄÄTÖKSET	22
6.1	Yleiset periaatteet	22
6.2	Väylä- ja turvalaitemuutokset	23
7	MUIDEN VÄYLÄNPITÄJIEN VALVONTA	25
8	SATAMAT	26
8.1	Väylänpidon vastuurajan määrittäminen	26
8.2	Vastuuperiaatteet ja vastuiden toteaminen	27
8.3	Vastuurajan siirtäminen	27
8.4	Satama-aluetta koskevat väyläpäätökset	28
9	VÄYLIIN JA VÄYLÄNPITOON LIITTYVIÄ VASTUU- JA KORVAUSPERIAATTEITA	29
9.1	Yleisiä periaatteita	29
9.2	Maalle sijoitettavia turvalaitteita varten tarvittavien alueiden käyttöoikeus- ja korvausmenettely	30
9.3	Alusliikenteen aiheuttamien eroosiovahinkojen korvaaminen	31
10	MUUT VÄYLÄNPIDON VIRANOMAISTEHTÄVÄT JA EDUNVALVONTA-ASIAT	33
10.1	Väylän tilapäinen sulkeminen tai muu vesiliikenteen tilapäinen rajoittaminen	33
10.2	Kilpailuiden ym. tapahtumien järjestäminen	34
10.3	Merenkululle vaaralliset ajelehtivat kohteet	35
10.4	Kala-altaat ja niiden merkitseminen	36
10.5	Väylät ja kalastus	37
10.6	Tuulivoimaloiden rakentaminen	37
10.7	Väylänpito toiminta luonnonsuojelu- ja Natura-alueilla	38
10.8	Jäällä ja jäissä kulkeminen	39
10.9	Muu vesirakentaminen ym. vesiliikenteeseen ja väylänpitoon vaikuttava toiminta	40

VESIVÄYLÄNPIDON VIRANOMAISTOIMINTAAN LIITTYVIÄ LIIKENNEVIRASTON OHJEITA	41
--	----

LIITTEET

Liite 1	Vesiväylänpidon viranomaisasioita hoitavat Liikenneviraston yksiköt ja toimipisteet
Liite 2	Vesistön ylittävän sillan valmistumisilmoitus (lomakepohja)
Liite 3	Vesistön ylittävän ilmajohdon valmistumisilmoitus (lomakepohja)
Liite 4	Vesistön alittavan kaapelin tai putkijohdon valmistumisilmoitus (lomakepohja)
Liite 5	Väyläpäättös (lomakepohja)
Liite 6	Tilapäinen väyläpäättös (lomakepohja)
Liite 7	Menettelyprosessi alusliikenteen eroosiohaittojen korvaamisessa (prosessikaavio)

1 Yleistä

Vesiväyläverkostoon ja vesistöihin kohdistuu eri tahoilta toimenpiteitä, joilla voi olla vaikutusta väylänpitoon tai vesiliikenteeseen ja sen harjoittamiseen. Liikennevirastolle kuuluu määrättyiltä osin valvoa toimenpiteitä ja huolehtia vesiliikenteen eduista myös väyläalueiden ulkopuolisilla alueilla, joilla harjoitetaan vesiliikennettä.

Nämä viranomaistehtävät (nk. edunvalvontatoimenpiteet) liittyvät mm. seuraaviin asiayhteyksiin:

- vesiliikennelain mukaisten, väyliä koskevien kieltojen ja rajoitusten asettaminen
- vesilupiin liittyvät lausunnot ja kuulemiset
- YVA-prosesseihin liittyvät lausunnot ja kuulemiset
- siltojen ja johtojen alikulkukorkeusasiat
- johtojen ja kaapelien rakentaminen
- kaavalausunnot
- muiden väylänpitäjien valvonta
- merkintäsuunnitelmien ja väyläesitysten hyväksyminen
- väylänpidon vastuualueita (liittyen esim. satama-alueiden rajoihin) koskevat kysymykset
- maa- ja vesialueita ja alueiden kiinteistöjä koskevat sopimusasiat
- kanavien käyttöön ja kanava-alueisiin liittyvät asiat.

Tässä ohjeessa on esitetty Liikennevirastossa noudatettavat yleiset toimintaperiaatteet ja menettelytavat väylänpidon ja vesiliikenteen edunvalvontaan liittyvissä asioissa. Lisäksi on ohjeessa viitattu kunkin asiakohdan yhteydessä asiassa mahdollisesti erikseen annettuihin, yksityiskohtaisempiin ohjeisiin.

Vesiväylänpitoon liittyvistä viranomaistehtävistä vastaa Liikennevirastossa kunnosapitotoimialan väylänpito-osasto. Sisävesien osalta tehtäviä hoitaa väylänpito-osastolla Sisävesiväylät-yksikkö ja merialueiden osalta Meriväylät-yksikkö.

Maakuntarajoihin nähden hoidetaan vesiväylänpitoon liittyvät viranomais- ja edunvalvontatehtävät seuraavasti:

Sisävesiväylät-yksikkö hoitaa:

Etelä-Karjalan, Etelä-Savon, Pohjois-Karjalan Pohjois-Savon, Kainuun, Keski-Suomen, Päijät-Hämeen, Kanta-Hämeen ja Pirkanmaan maakunnat

Meriväylät-yksikön Vaasan toimipiste hoitaa:

Lapin, Pohjanmaan, Etelä-Pohjanmaan, Keski-Pohjanmaan ja Pohjois-Pohjanmaan maakunnat

Meriväylät-yksikön Turun toimipiste hoitaa:

Varsinais-Suomen, Satakunnan ja Ahvenanmaan maakunnat

Meriväylät-yksikön Helsingin toimipiste hoitaa:

Uudenmaan, Itä-Uudenmaan ja Kymenlaakson maakunnat

Yksiköiden ja toimipisteiden toimipaikat ja osoitetiedot on esitetty liitteessä 1.

Kukin toimipaikka huolehtii myös hoitamiinsa viranomaisasioihin liittyvien asiakirjojen arkistoinnista.

Virallisissa yhteyksissä käytetään organisaatiotahona pelkästään nimitystä ”Liikennevirasto”.

Ahvenanmaan alueella toimintaa ohjaa alueen itsehallintolaki, jonka puitteissa maakunnalla on lainsäädäntövalta mm. vesioikeutta sekä kanavia, veneliikennettä ja paikallisen vesiliikenteen väyliä koskevissa asioissa. Matalaväylät ja niitä koskevat asiat kuuluvat siten käytännössä kokonaisuudessaan maakuntahallitukselle. Kauppamerenkulun väylät kuuluvat Liikennevirastolle, mutta niitäkin koskeviin toimenpiteisiin tulee olla maakuntahallituksen suostumus.

Sisävesiväylät-yksikkö hoitaa vesiväylien suunnitteluun, rakentamiseen ja ylläpitoon liittyvät tilaajatehtävät kaikkien sisävesien osalta, samoin kuin kanaviin, avattaviin vesistösiltoihin ja siltajohteisiin liittyvät asiat.

Väylänpito-osaston suunnitteluyksikkö sekä ohjaus ja kehittäminen -yksikkö huolehtivat vesiväylänpidon viranomaistoiminnan ohjeistuksesta ja valtakunnallisesta koordinoinnista. Yhteisenä toiminnan kattavana yhteistoimintaryhmänä toimii osastolla vesiväylänpidon viranomaisryhmä.

2 Vesiliikennelain 15 ja 16 §:ien mukaiset päätökset

Vesiliikennelain (463/1996) mukaan Liikennevirasto toimii päätösviranomaisena väyliä koskevista 15 §:n mukaisista kielto- ja rajoitusasioissa.

Kauppamerenkulkuun käytettävien alustyyppien käyttöä koskevista vesiliikennelain 16 §:n mukaisista kielloista ja rajoituksista vastaa Liikenteen turvallisuusvirasto (Trafi).

Väylien ulkopuolisia vesialueita koskevista kielto- ja rajoituspäätöksistä sekä muiden kuin kauppamerenkulkuun käytettävien vesikulkuneuvotyyppien käyttöä koskevista alueellisista kielloista ja rajoituksista vastaavat alueelliset elinkeino- liikenne ja ympäristökeskukset (ELY-keskukset).

Liikenneviraston ohjeessa "Vesiliikennelain soveltamisohje" (Liikenneviraston ohjeita 5/2012) on kuvattu lain soveltamisessa ja päätösten antamisessa noudatettavat periaatteet ja menettelytavat.

Tarkempi erittely niistä kielloista ja rajoituksista, joissa edellytetään vesiliikennelain mukaista päätöstä, on esitetty em soveltamisohjeessa (kohdassa 2.1).

Hakemusten käsittelyssä huomioidaan sekä hakemuksen perustelut että lausunnoissa ja muistutuksissa esitetyt näkökohdat, ottaen huomioon ympäristölle, elinkeinoille, virkistyskäytölle ja muulle yleiselle edulle aiheutuvan haitan ohella myös vesiliikenteen toimintaedellytykset ja turvallisuusvaatimukset (mm. nopeusrajoituspäätöksissä tarpeellinen vähimmäisnopeus aluksen ohjailtavuuden säilyttämiseksi).

Päätösten perusteluihin ja niiden esittämiseen kiinnitetään erityistä huomiota, koska perusteluita joudutaan käyttämään ja niihin vetoamaan myös kentällä päätösten valvonnassa (mm. poliisien taholta).

Päätöksestä voi hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuksiin. Jos halutaan, että päätös tulee voimaan muutoksenhausta huolimatta, on siitä päätöksessä erikseen mainittava.

Väyliä koskevien kieltojen ja rajoitusten maastoon merkitsemisestä vastaa väylänpitäjä. Väylien ulkopuolisten kieltojen ja rajoitusten merkitsemisestä vastaa se kunta, jonka alueella rajoitus on. Liikennevirastolla on valvontavastuu näidenkin merkintöjen ylläpidosta.

Vesiliikennelain 15 ja 16 §:ien mukainen päätösmenettely koskee pysyväisluontoisia päätöksiä. Tilapäiset kiellot ja rajoitukset ja muu vesiliikenteen ohjaaminen voidaan tehdä vesiliikennelain 26 §:n nojalla annettavilla määräyksillä (kohta 10.1).

Vesiliikennelain noudattamisen yleinen valvonta kuuluu Liikennevirastolle (23 §). Vesikulkuneuvojen käyttämistä vesialueella valvovat Liikenteen turvallisuusvirasto, poliisi, rajavartiolaitos ja tullilaitos.

Ahvenenmaan maakunnan alueella kauppamerenkulun väyliä koskevat kielto- ja rajoituspäätökset tekee Liikennevirasto. Matalaväyliä ja muita vesialueita koskevat päätöasiat hoitaa maakuntahallitus.

3 Vesilupa-asiat

Tässä luvussa käsitellään vesilupahankkeita, joissa hakijana on muu taho kuin Liikennevirasto.

3.1 Yleiset menettelyperiaatteet

Aluehallintovirastot lähettävät vesilupahakemuksia koskevat kuulutukset, lausuntopyynnöt ja päätökset tiedoksi niille väylänpidon yksiköille, joiden alueella hakemuksen sijaintikunta sijaitsee. Yksiköiden aluerajaukset/vastuualueet määräytyvät maakunnallisten rajojen mukaan (liite 1).

Jos hanke sijaitsee useamman kunnan alueella siten, että kunnat sijoittuvat eri yksiköiden tai toimipisteiden alueille, sopivat yksiköt keskenään, kumpi antaa lausunnon (Liikennevirasto antaa vain yhden lausunnon).

Laitoksen omissa hankkeissa lupaprosessia hoitaa ja yhteystahona toimii pääsääntöisesti se yksikkö tai toimipiste, jonka alueella ko. hanke sijaitsee.

Liikennevirasto ottaa kantaa sellaisiin lupahankkeisiin, joilla voi olla vaikutusta väyliin, väylänpitoon ja vesiliikenteeseen. Liikenneviraston tehtävänä on näissä hankkeissa:

- toimia vesiliikenteen ja väylänpidon asiantuntijana ja edunvalvojana (mm. lausuntojen antaminen)
- valvoa maastomerkintöjen asianmukaisuutta
- huolehtia tietojen välittämisestä ja julkaisemisesta vesiväylien käyttäjille (TM-ilmoitukset, VTS, ENC-aineistot ja painetut kartat)
- huolehtia vesiliikenteen ja kanavien turvallisuudesta.

Vastuu lupaharkinnasta, luvan hakemisesta, ilmoituksista ja hankkeen vaikutuksista on hankkeen toteuttajalla, myös niissä tilanteissa, joissa esim. ilmajohdon alikulkukorkeutta tilapäisesti muutetaan. Liikennevirasto voi antaa lausuntonsa asiassa, mutta tällöinkin se vastaa ainoastaan muutostietojen ilmoittamisesta vesiliikenteelle. Tilapäisten muutosten yhteydessä tulee hankkeesta vastaavan muistaa huolehtia myös tarvittavista merkinnän muutoksista maastossa.

Rakentamista koskevat ilmoitukset sekä valmistusilmoitukset toimitetaan ao. alueella toimivaan väylänpidon yksikköön. Yksikkö toimittaa tiedot edelleen merikartoitukseen ylläpidettäväksi karttatietojärjestelmässä ja julkaistaviksi TM-ilmoituksissa ja merikartoilla (mm. sijaintitiedot ja alikulkukorkeustiedot).

Kohteiden maastoon merkitsemisestä vastaa pääsääntöisesti hankkeesta vastaava rakenteen omistaja.

Suosittelavaa on pyrkiä mahdollisuuksien mukaan vaikuttamaan hakemuksen sisältöön jo hankkeen suunnitteluvaiheessa ja ao. tahon kanssa suoraan sopiminen. Prosessissa viimeisimpänä keinona tulee kyseeseen lupapäätöksistä valittaminen, mikäli se katsotaan tarpeelliseksi.

Ahvenanmaan alueella noudatetaan maakunnan omaa vesilakia (poikkeaa jossain määrin valtakunnan vesilaista).

3.2 Sillat

Yleiset suositukset silta-aukkojen mitoista ja laitoksen menettelytapaohjeet silta-hankkeissa on esitetty ohjeessa "Suositukset vesistösiltojen aukkumitoista" (Merenkulkulaitoksen julkaisuja 12/2005).

Sillan rakentajan on suositeltavaa kysyä Liikennevirastolta lausuntoa silta-aukon mitoista ja sijainnista jo hankkeen suunnitteluvaiheessa, koska näillä seikoilla voi olla ratkaiseva vaikutus siihen, millaisia ratkaisuvaihtoja siltahankkeessa voi tulla kyseeseen.

Silta-aukon mittoihin vaikuttaa mm. sillan alittavan väylän väyläluokka, alueen vesiliikenne ja aluskanta, mahdolliset uiton tarpeet, ko. alueella ja reitillä olevien muiden siltojen korkeudet sekä mahdolliset kiertoväylät ja -reitit.

Kapeat sekä vaikeissa kohteissa leveämmätkin silta-aukot tulee tarvittaessa edellyttää varustettavan johteilla. Johteiden rakentamisvastuu kuuluu sillan rakentajalle (omistajalle). Valtion siltojen ja niihin liittyvien johteiden ylläpidosta huolehtii Liikennevirasto.

Avattavat sillat ovat vesiliikenteen kannalta siinä mielessä suositeltavia, että ne eivät rajoita alikulkukorkeutta. Avattava silta voi olla myös maisemallisesti parempi kuin korkea kiinteä silta. Toisaalta avattavan sillan rakentamis- ja ylläpitokulut ovat kiinteää siltaa suuremmat, ja sillan avaaminen haittaa liikennettä.

Lausunnossaan Liikennevirasto ottaa kantaa mm. seuraaviin kohtiin:

- silta-aukon alikulkukorkeus, vapaa korkeus ja leveys
- johteiden ja mahdollisten odotuslaitureiden tarve
- työnaikaiset järjestelyt ja ilmoitukset
- vesiliikenteen kannalta sopiva rakentamisajankohta, jos työ rajoittaa vesiliikennettä
- ilmoitus hankkeen valmistumisesta
- rakentamisaikainen ja lopullinen merkitseminen maastoon
- avattavan sillan käyttöjärjestelyt (mm. kutsu-, hälytys- ja valvontajärjestelyt).

Liikennevirastolle lähetettäviin, vesistösiltojen valmistusilmoituksiin tulee sisällyttää seuraavat tiedot:

- sillan nimi ja sijaintikunta
- vesilupapäätöksen numero
- valmistusajankohta
- sillan omistaja/ylläpitäjä
- sillan tyyppi
- sillan alikulkukorkeus/alikulkukorkeudet, vapaa korkeus ja silta-aukon vapaa leveys
- jos avattavan sillan alikulkukorkeus on rajoitettu myös ylä/auki-asennossa, ilmoitetaan se erikseen
- tiedot maastomerkinnoista

- sijaintitieto;
 - karttaote (peruskarttaote)
 - sijaintikoordinaatit, koordinaattitiedot suositellaan esitettäväksi Eu-ref-FIN-koordinaatistossa, numeeriselle karttatiedolle suositellaan ESRIn shape-formaattia.
- sillan yleispiirustus, josta käy ilmi sillan päämitat ja alikulkukorkeusmerkkien paikat
- tarpeen mukaan liitetään mukaan valokuvia
- siltapaikan väylän harautiedot sillan valmistumisen jälkeisestä tilanteesta
- avattavan sillan käyttöpaikka ja yhteystiedot
- muut mahdolliset erityistiedot (tapauskohtaisesti).

Sillan valmistusilmoituksen lomakepohja on esitetty liitteessä 2.

Liikenneviraston omissa siltahankkeissa huomioidaan samat seikat kuin muiden hallinnoimissa siltahankkeissa, paitsi että lausuntovaihe hoidetaan sisäisillä yhteydenpito- ja vuorovaikutusmenettelyillä. Valmistusilmoitus on syytä laatia myös Liikenneviraston omista silloista. Sama periaate koskee myös ELY-keskusten (elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten) liikenne- ja infrastruktuuri -vastuualueiden siltahankkeita.

3.3 Ilmajohdot

Suositukset ilmajohdojen alikulkukorkeuksista ja laitoksen menettelytapaohjeet johdohankkeisiin liittyvissä asioissa on esitetty ohjeessa ”Suositukset ilmajohdojen alikulkukorkeuksista” (Merenkululaitoksen julkaisu 4/2006).

Alikulkukorkeussuositukset on esitetty ohjeessa eriteltynä väyläluokittain tai vesistöalueittain. Yksittäisissä hankkeissa ratkaistaan alikulkukorkeussuositukset tapauskohtaisesti ohjeessa esitettyjä periaatteita ja suosituksia soveltaen, ottaen huomioon mm. seuraavia tekijöitä:

- kyseisellä vesialueella tai reitillä mahdollisesti jo olevat alikulkukorkeutta rajoittavat rakenteet (sillat, muut ilmajohdot). Lähtökohtana on, että ilmajohdon alikulkukorkeuden tulee olla vähintään yhtä suuri kuin ko. reitillä mahdollisesti jo oleva matalin alikulkukorkeus. Käytännössä reitillä olevien kiinteiden vesistösiltojen korkeus määrää alikulkukorkeuden kyseisellä reitillä.
- ilmajohdosta aiheutuvan rajoituksen vaikutusalue ja sen laajuus vesiliikenteen kannalta
- mahdolliset käytettävissä olevat vesiliikenteen kierto/rinnakkaisreitit (kierromatkan pituus, muu käytettävyys). Jos käytettävissä on samanarvoinen rinnakkainen reitti, jossa ei ole alikulkukorkeutta rajoittavia esteitä, ei matalammastakaan alikulkukorkeudesta ole tällöin merkittävää haittaa vesiliikenteelle, ja ohjeen mukaisista suositusarvoista on mahdollista tarvittaessa tinkiä.
- alueen vesiliikenne ja alus/venekanta
- mahdolliset muut vesiliikenteen erityispiirteet ja -tarpeet ko. alueella/reitillä.
- johdon tyyppi ja voimajohtojen jännite
- suositusten mukaisen alikulkukorkeuden edellyttämät toimenpiteet ja kustannusvaikutukset

- mahdollisuudet toteuttaa johdon rakentaminen kaapelointityönä, jolloin alikukukorkeutta ei rajoiteta.

Kaikissa tapauksissa, joissa ilmajohto ylittää yleisen kulkuväylän tai kulkee purjehduskelpoisella vesialueella, on johtohankkeesta vastaavan kysyttävä Liikenneviraston lausuntoa tarvittavasta alikukukorkeudesta siitä riippumatta, haetaanko ilmajohtohankkeelle vesilain mukaista aluehallintoviraston lupaa. Lausunto on hyvä kysyä jo mahdollisimman varhaisessa vaiheessa koska sillä saattaa olla ratkaiseva vaikutus siihen, millaisia toteutusratkaisuvaihtoehtoja hakkeessa voi tulla kysymykseen.

Lausunnossaan Liikennevirasto ottaa kantaa mm seuraaviin kohtiin:

- alikukukorkeus ja sen riittävyys
- työnaikaiset järjestelyt ja ilmoitukset
- ilmoitus valmistumisesta
- merkitseminen maastoon.

Vesilain mukaan valtaväylää ei saa ilman vesilupaa rakentamalla sulkea tai supistaa eikä väylään saa asettaa sen käyttämistä vaikeuttavaa laitetta (VL 3:3, kohta 1). Lupa johdon rakentamiseen on näin ollen haettava, jos johto tulee rajoittamaan vesiliikennettä. Johdon katsotaan rajoittavan vesiliikennettä varsinkin silloin, jos ilmajohdon suunniteltu alikukukorkeus on pienempi kuin samalla kulkureitillä/vesialueella jo olevien rakenteiden (siltojen tai johtojen) korkeus, eikä vaihtoehtoisia, kohtuullisiksi katsottavia kulkureittejä ole.

Liikennevirastolle toimitettaviin, vesistön ylittävien ilmajohtojen valmistusilmoituksiin tulee sisällyttää seuraavat tiedot:

- viittaus vesilupapäätökseen (jos lupa on haettu)
- valmistusajankohta
- johdon omistaja/ylläpitäjä
- yhteystiedot mahd. yhteydenottoa varten
- tiedot maastomerkinnöistä
- tiedot johdon tyypistä, sähköjännitteestä
- karttaan merkittävä alikukukorkeus (sama kuin maastoon merkitty)
- määräävä vedenkorkeustaso
- tieto sijainnista vesialueen ylittävältä osin:
 - karttaote (peruskarttaote)
 - koordinaatit ja koordinaattijärjestelmä (sikäli kuin asennuskoordinaatit on määritetty). Tiedostoformaatin tulee olla sellainen, että tiedostot ovat luettavissa yleisimmillä paikkatieto-ohjelmistoilla. Koordinaattijärjestelmänä suositellaan käytettäväksi Euref-FIN-koordinaatistoa.
- muut mahdolliset erityistiedot (tapauskohtaisesti)

Ilmajohdon valmistusilmoituksen lomakepohja on liitteessä 3.

3.4 Vedenalaiset kaapelit ja putkijohdot

Kaapeleiden ja muiden johtojen asettamista koskevat laitoksen ohjeet on esitetty Liikenneviraston ohjeessa ilmajohtojen, kaapeleiden ja muiden johtojen asettamisesta ja merkitsemisestä (29.11.2010, Dnro 6155/040/2010).

Vesi-, viemäri-, voima- tai muun johdon rakentamiseen yleisen kulku- tai uittoväylän alitse on aina haettava vesilain mukainen lupa (VL 3:3, kohta 4). Lupa voidaan tarvita myös, vaikka kyseessä ei olisi yleisen kulkuväylän tai valtaväylän alitus, jos kyseessä on tilanne, jossa rakentamisella voidaan aiheuttaa vahinkoa tai haittaa toisen vesi-alueelle (VL 3:2, 2. mom.).

Kaapeleita ja putkijohtoja koskeissa lausunnoissaan Liikennevirasto kiinnittää huomiota seuraaviin näkökohtiin:

- Väyläalueita ja erityisesti ankkurointiin käytettäviä alueita tulee välttää.
- Väyläalueella kaapeli tulee asettaa mahdollisimman syvään veteen haraustason alapuolelle. Paikoissa, joissa pohja on lähellä haraustasoa, kaapeli tai muu putkijohto tulee tarvittaessa kaivaa maahan ja painottaa siten, ettei se missään tilanteessa pääse nousemaan haraustason yläpuolelle (huomioitava etenkin kanavissa). Yhtenä mahdollisuutena on asentaa kaapeli suuntaporauksella.
- Mahdolliset kunnostusruoppaukset ja tulevat väyläsyvennykset tulee huomioida siten, että mahdollisuuksien mukaan kaapeleita ei asetettaisi tuleville ruoppausalueille tai niiden välittömään läheisyyteen.
- Kaapelien ja johtojen asennuksessa tulee veteen asetetut turvalaitteet kiertää riittävän kaukaa (viitoilla 40 m, poijuilla 150 m, väylänhoitoalusten ankkurointia varten).
- Asennustöiden järjestelyt: töiden sopiva ajankohta vesiliikenteen kannalta, väylän mahdollinen sulkeminen, ilmoitusmenettelyt ja asennustyön aikainen merkintä.
- Talviliikenteen aiheuttaman rasituksen huomiointi kanava-alueilla.

Kaapelit ja putkijohdot merkitään rannalle asetetuilla kaapelitauluilla. Tarvittaessa käytetään rannalle asetettavia suuntamerkkejä osoittamaan kohtaa, jossa kaapeli risteää väylää. Merkkien asettamisesta ja ylläpidosta vastaa kaapelin ja putkijohdon omistaja. Suuntaporattuja kaapeleita ei tarvitse merkitä maastoon.

Myös käytöstä poistetuista kaapeleista tai putkijohdoista tulee omistajan ilmoittaa. Ilmoituksesta tulee ilmetä, onko kaapeli tai putkijohto ja sitä koskevat maastomerkinnät poistettu myös maastosta.

Maalämpöputkistojen ja muiden vähäisempien putkijohdojen asettamisessa sovelletaan samoja, kaapeleiden ja putkijohdojen asettamisesta annettuja ohjeita. Putkistojen maastoon merkitsemisessä noudatetaan tapauskohtaista harkintaa. Merkitseminen voidaan useissa tapauksissa jättää omistajan itsensä päätettäväksi.

Kaapeleiden ja putkijohdojen valmistumisilmoituksen lomakepohja on liitteessä 4.

3.5 Väylätyöt ja väylien perustaminen

Muiden väylänpitäjien väylänpitoa koskevat vesilupahakemukset liittyvät väyliä ja turvalaitteiden rakentamiseen tai väylän perustamiseen.

Väylätöitä koskevista lausunnoista Liikennevirasto pyrkii huolehtimaan, ettei töistä aiheutu tarpeetonta tai kohtuutonta haittaa vesiliikenteelle, että ryhdytään tarvittaessa toimenpiteisiin rakentamisen aikaisen vesiliikenteen väliaikaiseksi turvaamiseksi.

si, ja että töitä koskevat ilmoitukset hoidetaan asianmukaisesti. Vesiliikenteen järjestelyistä aiheutuvista kustannuksista vastaa hakija.

Merenkulun turvalaitteiden asettamiseen tarvitaan Liikenneviraston lupa siitä riippumatta, onko turvalaitteen rakentamiseen haettu vesilain mukaista lupaa (useimmissa tapauksissa vesilupaa ei tarvita). Vesikulkuväyliä merkitsemisestä annetun asetuksen (846/1979) mukainen lupa voidaan hakijalle myöntää vesilupaprosessissa annettavien lausuntojen yhteydessä, erillisenä merkintäsuunnitelman hyväksymispäätöksenä tai viimeistään väyläpäättöksen yhteydessä. Väylämerkinnän tulee olla IALAn kansainvälisten standardien sekä yleisillä kulkuväylillä yleisesti käytettyjen ja hyväksytyjen merkintäperiaatteiden mukainen.

Muut väylänpitäjät kuin Liikennevirasto voivat hakea yleisen kulkuväylän perustamista vain yleisenä paikallisväylänä. Yleisen paikallisväylän käyttöönotosta päättää aluehallintovirasto. Koska myös yleinen paikallisväylä merkitään merikarttaan, tulee väylän ylläpitäjän toimittaa Liikennevirastolle asianmukaiset väyläesitysasiakirjat väyläpäättöstä varten. Liikenneviraston on syytä ottaa tarvittaessa kantaa suunnittelun väylän navigoitavuuteen, mitoittamiseen ja merkintään jo vesilupakäsittelyn yhteydessä.

4 YVA-prosessit

YVA-prosessi on määrämuotoinen prosessi, joka perustuu lakiin ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (YVA-laki 468/1994). Ympäristövaikutusten arviointimenettelyllä tarkoitetaan menettelyä, jossa selvitetään ja arvioidaan tiettyjen hankkeiden ympäristövaikutukset ja kuullaan viranomaisia ja niitä, joiden oloihin tai etuihin hankke saattaa vaikuttaa, sekä yhteisöjä ja säätiöitä, joiden toimialaa hankkeen vaikutukset saattavat koskea. Ympäristövaikutuksella tarkoitetaan hankkeen tai toiminnan aiheuttamia välittömiä ja välillisiä vaikutuksia Suomessa ja sen alueen ulkopuolella:

- a) ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen;
- b) maaperään, vesiin, ilmaan, ilmastoon, kasvillisuuteen, eliöihin ja luonnon monimuotoisuuteen;
- c) yhdyskuntarakenteeseen, rakennuksiin, maisemaan, kaupunkikuvaan ja kulttuuriperintöön;
- d) luonnonvarojen hyödyntämiseen; sekä
- e) a–d alakohdassa mainittujen tekijöiden keskinäisiin vuorovaikutussuhteisiin.

YVA-menettelyn tarve määräytyy uusissa hankkeissa YVA-asetuksen mukaisesti. Olemassa olevien hankkeiden osalta YVA-menettelyä sovelletaan hankkeiden merkittäviin muutoksiin, ja menettelyn tarpeesta päätetään tapauskohtaisesti. Päätöksen YVA-menettelyn soveltamisesta tekee ELY-keskus, joka toimii myös menettelyn yhteysviranomaisena.

YVA-prosessi ei ole lupaprosessi, vaan sen tarkoituksena on antaa lisätietoa hanketta koskevan lupapäätöksen tekemiseen. Prosessi jakautuu kahteen vaiheeseen, joihin kumpaankin liittyy määrämuotoinen kuuleminen. Prosessi käynnistyy, kun hankkeesta vastaava toimittaa arviointiohjelman yhteysviranomaiselle. Yhteysviranomaisen on kuulutettava hankkeen ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta vähintään 14 vrk:n ajan vaikutusalueen kunnissa sekä sähköisesti että ainakin yhdessä alueella yleisesti leviävässä sanomalehdessä. Yhteysviranomaisen on huolehdittava myös siitä, että arviointiohjelmasta pyydetään tarvittavat lausunnot ja varataan mahdollisuus mielipiteiden esittämiseen. Yhteysviranomaisen on varattava hankkeen vaikutusalueen kunnille tilaisuus antaa lausuntonsa arviointiohjelmasta. Mielipiteet ja lausunnot on toimitettava yhteysviranomaiselle kuulutuksessa ilmoitettuna aikana, joka alkaa kuulutuksen julkaisemispäivästä ja kestää vähintään 30 päivää ja enintään 60 päivää.

Yhteysviranomainen antaa lausuntonsa arviointiohjelmasta. Lausunto on annettava hankkeesta vastaavalle kuukauden kuluessa lausuntojen antamiseen ja mielipiteiden esittämiseen varatun määräajan päättymisestä. Yhteysviranomaisen on lausunnotsaan tarvittaessa todettava, miltä osin arviointiohjelmasta on tarkistettava. Lausunnot on myös käytävä ilmi, kuinka tämän lain mukaisten tarpeellisten selvitysten hankkiminen sekä niistä tiedottaminen ja kuuleminen järjestetään ja sovitetaan tarpeen mukaan yhteen hanketta koskevien muiden lakien mukaisten menettelyjen kanssa. Lausunnossa on esitettävä yhteenveto muista lausunnoista ja mielipiteistä.

Arviointiohjelmavaiheen jälkeen toteutetaan varsinainen ympäristövaikutusten arviointi, jonka tuloksista kootaan ympäristövaikutusten arviointiselostus. Arviointiselostuksesta kuulutetaan ja kerätään lausunnot ja mielipiteet kuten arviointiohjelmavaiheessakin. Yhteysviranomaisen lausunto liitetään hankkeen vesilupahakemukseen, ja ilman sitä aluehallintovirasto ei voi antaa hanketta koskevaa lupapäätöstä.

YVA-menettelyitä koskevissa lausunnoissaan Liikennevirasto kiinnittää huomiota seuraaviin seikkoihin:

- Onko hankkeen vaikutukset olemassa olevan vesiliikenteen sujuvuuteen ja turvallisuuteen huomioitu riittävästi?
- Onko hankkeen vaikutuksia vesiliikenteen määrään ja tyyppiin selvitetty riittävästi?
- Onko hankkeen vaikutukset olemassa olevaan väyläverkostoon tuotu esille?
- Mitä seikkoja hankkeen jatkosuunnittelussa ja lupakäsittelyssä on otettava huomioon.

5 Kaava-asiat

5.1 Yleistä kaavoituksesta

Kaavoitus on alueiden ja maankäytön tarkoituksenmukaista suunnittelua alueen osoittamiseksi erilaisia tarkoituksia varten. Kaavoituksella luodaan edellytykset yhteiskunnan eri toimintojen sijoittamiselle ja niiden välisille yhteyksille. Kaavan avulla osoitetaan alueet asumista, palveluja, elinkeinotoimintaa, liikennettä ja virkistystoimintoja varten. Suomessa Ympäristöministeriön laatimat valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ohjaavat koko maan kaavoitusta ottaen huomioon mm. kansainvälisten sopimusten ja EU-direktiivien asettamat velvoitteet. Valtakunnantasolla pyritään myös eri alueiden tasapuoliseen kehittämiseen.

Alueiden ja maankäytön suunnittelu on järjestetty kolmiportaisen kaavoitusjärjestelmän avulla, joka on asteittain täsmentyvä, ja johon kuuluu maakuntakaava, yleiskaava ja asemakaava. Maakuntakaava ja yleiskaava ovat yleispiirteisiä kaavoja, jotka ohjaavat yksityiskohtaisempien kaavojen laatimista. Ne voivat ohjata myös suoraan rakentamista ja muuta maankäyttöä. Yksityiskohtaisin kaava on asemakaava. Asemakaavalla ja yleiskaavalla on syrjäyttävä vaikutus. Sitovan maakuntakaavan alueella voimassa oleva sitova yleiskaava syrjäyttää maakuntakaavan ja sitova asemakaava syrjäyttää yleiskaavan. Siten yhdellä alueella on aina voimassa vain yksi kaava.

Ympäristöministeriö toimii ylimpänä viranomaisena maankäytön suunnittelussa ja rakentamisessa. Sille kuuluu myös alueiden käytön ja rakennetun ympäristön seurannan järjestäminen. Alueelliset ELY-keskukset huolehtivat omalla toimialueellaan kuntien alueiden käytöstä ja rakentamisesta. Ne myös valvovat, että kunnissa noudatetaan valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita ja lakia.

Kaavoitusmenettelyssä osallisille on annettava mahdollisuus osallistua kaavan valmisteluun, arvioida kaavan vaikutuksia ja lausua mielipiteensä. Osallisina pidetään kaikkia, joiden oikeuksiin tai toimintaan kaava vaikuttaa.

Maakuntakaava

Maakuntakaava on yleissuunnitelma alueiden käytöstä maakunnassa. Sen keskeisimpänä tehtävänä on alueiden käytön ja yhdyskuntarakenteen kehittäminen. Maakuntakaava ohjaa kuntien kaavoitusta ja muuta alueiden käytön suunnittelua. Maakuntakaavaa laadittaessa on otettava huomioon valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ja alueen erityispiirteet.

Kaava esitetään kartalla kaavamerkintöjen ja -määräysten avulla. Maakuntakaavaan liittyy myös selostus, jossa esitetään kaavan tavoitteet, vaikutukset ja muut kaavan tulkinnan ja toteuttamisen kannalta tarpeelliset tiedot. Maakuntakaava voidaan laatia myös vaiheittain ja käytännössä niin yleensä menetelläänkin.

Maakuntakaavan vahvistaa ympäristöministeriö.

Yleiskaava

Yleiskaavalla määritetään kunnan kehityksen suuret linjat sekä kaava-alueen käyttö yleispiirteisesti. Yleiskaava voidaan tarpeen mukaan laatia joko koko kunnan katta-

vaksi yleiskaavaksi tai tiettyä osa-aluetta koskevaksi osayleiskaavaksi. Kunnat voivat laatia myös yhteisen yleiskaavan. Yleiskaava ohjaa asemakaavaa.

Yleiskaavaan kuuluvat kartta, kaavamerkinnot ja -määräykset sekä selostus. Yleiskaava voidaan määrätä sitovaksi tai ohjeelliseksi.

Kunta vastaa yleiskaavan laatimisesta. Kaavan vahvistaa kunnanvaltuusto. Jos kunnat ovat laatineet yhteisen yleiskaavan, sen hyväksyy kuntien yhteinen toimielin ja vahvistaa ympäristöministeriö.

Asemakaava

Asemakaavalla määritellään yksityiskohtaisesti kunkin alueen käyttötarkoitus sekä ohjataan rakentamista.

Asemakaava on maankäyttö- ja rakennuslain mukaan laadittava siten, että luodaan edellytykset terveelliselle ja viihtyisälle elinympäristölle, palvelujen alueelliselle saatavuudelle ja liikenteen järjestämiselle. Kaava-alueella tai sen lähiympäristössä tulee olla riittävästi virkistykseen soveltuvia alueita.

Asemakaavaan kuuluvat asemakaavakartta sekä kaavamerkinnot ja -määräykset. Asemakaavaan liittyy selostus, jossa kerrotaan kaavan laatimisesta ja keskeisistä ominaisuuksista. Kaava-alueella vallitsee toimenpiderajoitus, jonka mukaan mm. maankaivu ja puiden kaataminen vaatii valvontaviranomaisen luvan. Myös rakennusten purkaminen on luvanvaraista.

Asemakaavan vahvistaa kunnanvaltuusto. Kaavaprosessi voi yleensä viedä vuoden verran, joskus useitakin vuosia.

Ranta-asemakaava ohjaa pääasiassa loma-asutuksen järjestämistä ranta-alueella. Kaavassa annetaan yksityiskohtaiset määräykset loma-asutuksen ja alueen muun käytön järjestämisestä ranta-alueella. Kuntakeskusten ulkopuolisten ranta-alueiden asemakaavoitusta koskevat muusta asemakaavoituksesta poikkeavat säädökset ja käytännöt.

5.2 Väylänpidon ja vesiliikenteen huomiointi kaavoituksessa

Vesiliikenteen käyttämät yleiset väylät ja muut vesiliikenteen alueet on syytä merkitä kaavakarttoihin kaikissa suunnitteluvaiheissa, koskien sekä nykyisiä että erityisesti suunnitteilla olevia väyliä. Kaavoitus ei sinällään ohjaa vesiväyliä suunnittelua, koska väyliä perustamisesta päätetään vesilain mukaisessa menettelyssä. Väyliä merkitsemisellä kaavoihin on ensisijaisesti informatiivinen merkitys, jotta niiden vaikutus olisi paremmin huomioitavissa muussa alueiden ja maankäytön suunnittelussa.

Kanavilla on suora vaikutus alueiden maankäyttöön, minkä vuoksi on tärkeää, että kanava-alueet on merkitty kaavoissa, ja että suunnitellut kanavahankkeet on merkitty kaava-karttoihin aluevarauksina.

Liikennevirastossa kaava-asioita ja -lausuntoja koordinoi liikennejärjestelmätoimiala. Ministeriön hyväksymissä kaavoissa (maakuntakaavat) lausunnon antajana toimii Liikennejärjestelmätoimiala (Väylänpito-osasto osallistuu tarvittaessa valmisteluun). Yleis- ja asemakaavoissa lausunnon antaa joko Meri-/Sisävesiväylät -yksikkö tai Radanpitoyksikkö, riippuen kaavassa käsitellyistä asioista. Jos kaava koskee sekä vesi- että raideliikennettä, Meri-/Sisävesiväylät -yksikkö ja Radanpitoyksikkö valmistelevat kaavasta yhteisen lausunnon. Poikkeuksena ovat suurten kaupunkien (Helsinki, Tampere...) yleiskaavat, joissa tulee harkita vaatiiko jokin asia periaatteellista johtoryhmätason tai osastotason käsittelyä.

Kaavalausunnoissaan Liikennevirasto huomioi vesiväylien ja vesiliikenteen osalta mm. seuraavia asioita:

- onko olemassa oleva väyläverkko (ml. kanavat) merkitty kaavakarttoihin oikein ja riittävässä laajuudessa ja riittävällä tarkkuudella
- onko suunnitteilla olevat väylä- ja kanavahankkeet huomioitu kaavassa
- onko vesiliikenteen ja vesiväylänpidon muut toiminnalliset tarpeet ja tilavaraukset huomioitu kaavoituksessa onko suunnitellulla kaavalla mahdollisia vaikutuksia vesiliikenteen turvallisuuteen, sujuvuuteen ja kehittymismahdollisuuksiin (mm. asemakaavoihin merkittyjen siltojen ja niiden alikulkukorkeuksien mahdolliset rajoittavat vaikutukset)
- onko vesiliikenne ja sen vaikutukset otettu alueiden käytön suunnittelussa riittävästi huomioon (esim. laiturit ym. rantarakenteet)
- tarpeet rakentaa ja ylläpitää turvalaitteita maa-alueille
- kanavien suoja-alueiden/kanava-alueiden riittävä laajuus.

6 Väyläpäätökset

6.1 Yleiset periaatteet

Väyläpäättös on hallinnollinen viranomaispäättös, jolla päätöksessä mainitut väylät ja turvalaitteet (pätöksessä mainittu väyliä ja turvalaitteita koskeva tilanne) vahvistetaan virallisesti käyttöönnotetuksi.

Päättös voi koskea uusien väylien ja turvalaitteiden asettamista, nykyisten muuttamista tai niiden poistamista. Samalla päätöksellä vahvistetaan myös ko. väyliä ja turvalaitteita koskevat uudet tiedot (tietojen kirjaaminen vahvistetuiksi tietojärjestelmässä/rekistereissä tehtävä erikseen päätöksen jälkeen). Väyläpäättös voi joissain tapauksissa koskea myös pelkästään tietojen muuttamista ilman, että fyysiseen infrastruktuuriin maastossa tulee mitään muutoksia.

Pätöksen jälkeen kohteet ovat esitettävissä painetuilla merikartoilla ja ENC-aineistoissa. Pätöksistä ilmoitetaan TM-julkaisuissa.

Jos kohteiden käyttöönotto tapahtuu käytännössä joiltain osin vasta väyläpätöksen jälkeen (esim. kelluvien turvalaitteiden asennus), on päivämäärä, johon mennessä muutokset on toteutettu maastossa, ilmoitettava väyläpätöksessä.

Väyläpätös tehdään Liikenneviraston väyläpätöslomakkeelle (liite 5), josta käy ilmi perustiedot vahvistettavasta kohteesta. Yksityiskohtaisemmat tiedot esitetään päätöksen liitteinä olevissa väyläpätösasiakirjoissa. Väyläpätösasiakirjojen tulee olla riittävän kattavat ja niiden tulee sisältää tarvittavat tiedot kohteiden asianmukaisuuden arvioimiseksi sekä kohteiden kartoille merkitsemistä varten.

Jos kyse on tilapäisestä muutoksesta, jota ei haluta viedä merikartoille, tehdään siitä nk. tilapäinen väyläpätös (oma lomakepohja, liite 6).

Väyläpätösmenettelyä ei sovelleta vesiliikennelain mukaisten kieltojen ja rajoitusten asettamisessa, eikä myöskään niiden tilapäisessä muuttamisessa tai asettamisessa.

Muut väylänpitäjät toimittavat esityksensä käyttöönotettavista väylistä ja turvalaitteista ja niiden muutoksista alueelliseen väyläyksikköön väyläesityksen muodossa. Väyläyksikkö laatii esityksen pohjalta väyläpätöksen. Asiakirjojen sisällön suhteen sovelletaan samoja ohjeita kuin laitoksen omiin väyläpätösasiakirjoihin.

Väyläpätösprosessi ja väyläpätösasiakirjojen sisältö on ohjeistettu yksityiskohtaisemmin Navi-ohjeessa 3.3. Väyläpätösten käsittelyprosessi.

6.2 Väylä- ja turvalaitemuutokset

Väylillä tehtävät muutokset voidaan jakaa muutosten kestoajan perusteella kolmeen pääryhmään:

1. Toistaiseksi voimassa olevat muutokset (Normaalit muutokset)
2. Tilapäiset muutokset
3. Lyhytaikaiset muutokset

Tilapäisistä ja lyhytaikaisista muutoksista voidaan käyttää yhteistä nimikettä ”väliaikaiset muutokset”.

Normaalien, toistaiseksi voimassa olevien muutosten sekä tilapäisten muutosten tapauksissa tehdään aina väyläpäättös. Lyhytaikaisten muutosten kohdalla väyläpäättöstä ei tehdä. Prosessin ominaispiirteet kussakin tapauksessa on todettu seuraavassa.

Normaalit muutokset

- voimassa toistaiseksi tai kestoajaltaan hyvin pitkä muutos
- Käsitellään normaalilla vahvistusmenettelyllä (väyläpäättöksenä)
- Päivitetään/vahvistetaan muutostiedot VATUun ja VÄREen
- Viedään tiedot painetuille kartoille
- Viedään tiedot ENC-aineistoihin
- Tehdään TM-ilmoitukset.

Tilapäiset muutokset

- kestoaltaan määräaikaisia ja rajattuja, kesto aika muutamasta päivästä muutamajaan kuukauteen, enintään n. 1 - 1,5 vuotta.
- luonteeltaan tilapäisiä järjestelyjä, jotka on tarkoitus palauttaa ennalleen (vahvistettuun tilanteeseen) tai vakiinnuttaa johonkin uuteen tilanteeseen (muutettuun vahvistettuun tilanteeseen)
- tilapäisistä muutoksista tehdään tilapäinen väyläpäättös, joka tarkoittaa, että uusi tilanne virallistetaan tilapäisesti/määräajaksi voimassa olevaksi.
- tilapäisiä muutoksia ei vahvisteta VATU- ja VÄRE-tietokantoihin, mutta tilapäisen tilanteen on tarkoitus näkyä myös rekisteritiedoissa (tilaluokka "tilapäinen")
- Tilapäiset muutokset näkyvät myös Reimarissa
- Tilapäisiä muutoksia ei pääsääntöisesti viedä painetuille merikartoille
- Tilapäiset muutokset viedään ENC-aineistoihin
- Tilapäisistä muutoksista tehdään TM-ilmoitukset
- Tilapäisistä muutoksista voidaan tehdä merivaroitus (tilanteen mukaan)
- Tilapäisen muutoksen päättymisestä tai sen voimassaoloajan jatkamisesta ei tehdä yleensä erillistä väyläpäättöstä, vaan muutos kirjataan alkup. tilapäiseen päätökseen. Tiedottaminen harkitaan tapauskohtaisesti.
- Jos tilapäisen muutoksen voimassaoloaika pitenee (tilanteesta tulee 'pysyvä'), tehdään siitä normaali vahvistuspäättös.
- Tilapäisluontoisista muutoksista on syytä jo alun perin tehdä normaali muutosvahvistus, jos sen kesto arvioidaan kovin pitkäksi tai muuten hyvin epä-määräiseksi (harkittava tilanteen mukaan).

Lyhytaikaiset muutokset

- kestoajaltaan lyhyitä, muutamasta tunnista enintään muutamaan päivään kestäviä
- ovat joko yllättäviä, ennalta arvaamattomia poikkeustilanteita tai ennakkoon suunniteltuja, lyhytkestoisia muutoksia
- ei edellytä vahvistamispäätöstä
- ei viedä VATU- eikä VÄRE-tietoihin
- ei viedä kartoille
- pääsääntöisesti ei viedä ENC-aineistoihin
- pääsääntöisesti ei TM-ilmoituksia. Jos muutos on tiedossa jo ennalta hyvissä ajoin, ja on väylänkäyttäjien kannalta merkittävä, voidaan harkita myös TM-ilmoituksen julkaisemista (ennakkoilmoituksen luonteinen asia).
- voidaan ilmoittaa merivaroituksena (vikailmoitustapauksiin rinnastettavissa tilanteissa)
- jos tilanne jatkuu ennakoitua pidempään, voidaan tehdä virallinen muutosvahvistus joko tilapäisenä muutoksena tai normaalina muutoksena (jos voimassa toistaiseksi).

7 Muiden väylänpitäjien valvonta

Väyliä ja turvalaitteiden asianmukaisesta kunnosta vastaa väylänpitäjä. Liikenneviraston tehtävänä on Liikennevirastosta annetun lain (13.11.2009/862) mukaan ohjata ja valvoa vesiväylänpitoa koko maassa.

Väyliä kunnan valvonnassa käytännön toimenpiteinä tulevat kyseeseen maastotarkastukset, vikailmoitusten seuranta ja väylänpitäjille määrävälein lähetettävät muistutuskirjeet ja selvityspyynnöt.

Osana valvontaa pyydetään muita väylänpitäjiä määrävälein raportoimaan tekemistään turvalaitteiden sijainti- ja kuntotarkastuksista Liikennevirastolle. Valvonnasta vastaavat alueelliset väyläyksiköt alueillaan.

Uusien ja muutettujen väylä- ja turvalaitetietojen tarkastus tapahtuu väyläpäätösten yhteydessä. Väylätietojen laatukriteerit koskevat periaatteessa myös muiden väylänpitäjien ylläpitämiä, kartoille merkittyjä väyliä. Väyliä ja turvalaitteita koskeville tiedoille pätee sama vastuuperiaate kuin väylille: Väylänpitäjä vastaa tiedoista ja niiden oikeellisuudesta, mutta Liikenneviraston tulee omalta osaltaan tarkastaa ja huolehtia, että tiedot ovat asianmukaiset, mm. merikarttajulkaisuja silmällä pitäen. Liikenneviraston väylä- ja turvalaiterekistereissä ylläpidetään perustiedot kaikista yleisistä väylistä ja niiden turvalaitteista.

Vesikulkuväyliä merkitsemisestä annetun asetuksen (846/1979) mukaan muu kuin Liikennevirasto ei saa rakentaa tai asettaa virallisia merenkulun turvalaitteita tai ylläpitää niitä ilman Liikenneviraston lupaa. Luvan myöntäminen tapahtuu yleensä joko merkintäsuunnitelman tai väyläesityksen hyväksymisen (väyläpäättöksen) yhteydessä. Silloin kun kyse on kiinteästä merkinnästä tai muuten merkittävästä määrästä kelluvia turvalaitteita, on väylän kuntoonpanijan syytä hyväksyttävä väylän merkintäsuunnitelma Liikennevirastolla erikseen jo ennen rakentamista ja väyläesityksen tekemistä, jotta mahdolliset Liikenneviraston esittämät muutostarpeet suunniteltuun merkintään ehditään ottaa huomioon riittävän ajoissa ennen toteutusvaihetta.

Jos väylä on kokonaan muun väylänpitäjän kuin Liikenneviraston ylläpitämä, määrätään se vesilain mukaan yleiseksi paikallisväyläksi, jonka käyttöönotosta päättää aluehallintovirasto. Näissäkin tapauksissa tarvitaan turvalaitteiden rakentamiselle ja asentamiselle em. vesikulkuväyliä merkitsemisestä annetun asetuksen mukainen lupa, ja jotta väylä voidaan merkitä merikartoille, tulee väylänpitäjän tehdä väylästä asianmukainen väyläesitys. Liikenneviraston yleinen valvontavastuu yleisistä kulkuväylistä edellyttää lisäksi, että sillä on tiedot kaikista yleisistä väylistä ja niiden turvalaitteista (väylä- ja turvalaitetietokannassa), myös niillä alueilla, joilta Liikennevirasto ei ylläpidä merikarttaa.

8 Satamat

Satama-alueella tehtäviin toimenpiteisiin ja ratkaisuihin Liikennevirasto ottaa kantaa satamaa koskevien vesilupahakemusten ja väyläpäästösten yhteydessä. Liikennevirastolle kuuluva vesiväylänpidon valvontavastuu koskee myös satama-alueita. Väyliä ja satamien kehittämishankkeet ovat myös usein toisiinsa vuorovaikutteisesti sidoksissa.

Satama-alue on satamanpitäjän hallintaan kuuluva, satamatoiminnoille varattu alue. Satama-alueen raja määräytyy siten ensisijaisesti satamanpitäjän tarpeista ja lähtökohdista. Satama-alueen raja on määritetty satamajärjestyksessä. Kunnallisten satamien satamajärjestyksestä on säädetty laissa kunnallisista satamajärjestyksistä ja liikennemaksuista 10.12.1976/955.

8.1 Väylänpidon vastuurajan määrittäminen

Yleisperiaatteena vastuurajan määrittämiselle on, että valtio vastaa tuloväylästä ja satamanpitäjä vastaa satamaoperointeihin tarvittavista ja niihin käytettävistä väyläosista ja alueista. Tällaisia alueita ovat:

- laiturialtaat
- sataman kääntöallas
- sataman ankkurointi- ja odotusalueet
- sataman sisäistä liikennettä palvelevat väylät (esim. yhdysväylät satamanosasta toiseen).

Käytännössä satama-alueen raja on usein lähtökohtana väylänpidon vastuurajan määrittämiselle. Vastuurajan ei tarvitse kuitenkaan välttämättä noudattaa satamajärjestyksessä määritettyä satama-alueen rajaa, vaan vastuualueet voidaan määrittää tapauskohtaisesti erikseen. Vastuut voidaan määrittää myös kohteittain aluerajauksesta poikkeavasti.

Tilanteita, joissa satama-alueen raja ja vastuuraja voivat poiketa toisistaan, ovat tyypillisesti mm. seuraavat tapaukset:

- Satama-alueen poikki kulkee julkisia väyliä, jotka eivät varsinaisesti palvele satamaa, vaan ovat osa valtion ylläpitämää muuta, sataman ohi kulkevaa väylästä. Näissä tilanteissa satamaoperointiin käytettävät alueet kuuluvat sataman vastuu-alueeseen, ja satama-alueen poikki kulkevien väyliä ylläpitovastuu valtiolle, siitä riippumatta, millä tavalla satamajärjestyksen mukainen satama-alueen raja on määritelty kulkevaksi.
- Sataman kääntö- ja ankkurointialueet sijaitsevat olosuhteista johtuen kauempana väylän varrella. Näissä tapauksissa satama-alueen rajan ei ole välttämättä ulottua kääntö- ja ankkurointialueille saakka, vaan voidaan erikseen sopia ulkopuolelle jäävien satamaoperointiin käytettävien alueiden ylläpito-vastuun kuulumisesta satamanpitäjälle.
- Jos satamassa on toisistaan erillään olevia osia ja niiden välillä sataman sisäistä liikennettä palvelevia väyliä, ja vaikka em. sisäiset yhdysväylät eivät kulkisikaan koko matkaltaan satama-alueen rajan sisäpuolella, voidaan niiden sopia kuuluvan kokonaisuudessaan satamanpitäjän ylläpitovastuulle.

- Väylän ylläpitoon liittyvät muut erityispiirteet ja niiden mahdollinen vaikutus vastuurajaan on arvioitava tapauskohtaisesti.

Sataman alueella voi kulkea myös veneväyliä tai muita matalaväyliä, jotka voivat olla kunnan tai muun yksityisen väylänpitäjän ylläpitämiä yleisiä paikallisväyliä. Näillä väylillä ei ole suoraa vaikutusta valtion ja satamanpitäjän vastuualueiden määrittämiseen.

8.2 Vastuuperiaatteet ja vastuiden toteaminen

Vastuuperiaatteen mukaan kumpikin osapuoli vastaa alueellaan väylänpidon toimenpiteistä ja niiden kustannuksista. Tällaisia tehtäviä ovat mm. turvalaitteiden rakentaminen ja asentaminen, turvalaitteiden ylläpito, syventämis- ja parantamisruoppaukset, ylläpitoruoppaukset, väylillä tehtävät mittaukset, tietojen ylläpito ja rakentamisen luvat. Toimenpiteiden suorittamisesta ja hoitamisesta voivat osapuolet sopia tapauskohtaisesti erikseen.

Liikenneviraston vastuulle satama-alueen osalta kuuluu yleinen vesiväylänpidon valvonta sekä merikartoitusta palvelevat merenmittaukset.

Väylänpidon vastuualueet väylien ja turvalaitteiden omistuksen ja ylläpidon osalta todetaan väyliä ja turvalaitteita koskevissa väyläpäätöksissä. Vastuualueista ja –rajoista voidaan tarpeen mukaan sopia myös erillisellä sopimuksella. Jos vastuuraja noudattaa satama-alueen rajaa, ja väylänpidon vastuut on todettu satamajärjestyksessä, ei erillistä vastuusopimusta osapuolten kesken välttämättä tarvita.

Tiedot väylien ja turvalaitteiden omistajista ja ylläpitäjistä ylläpidetään Liikenneviraston väylä- ja turvalaiterekistereissä.

Sekä väylää että satamaa koskevissa väylähankkeissa voidaan vastuista sopia hankekohtaisesti osapuolten kesken laadittavan yhteistoimintasopimuksen puitteissa. Sopimuksessa määritellään tarkemmin osapuolten tehtävät, vastuualueet ja kustannusjaon perusteet sekä sopimuksen laajuus (tutkimukset ja suunnittelu, ympäristö- ja lupaprosessit, rakentaminen, väyläpäätös).

8.3 Vastuurajan siirtäminen

Vastuurajaa siirrettäessä periaatteena on, että toiselle osapuolelle siirron yhteydessä luovutettavien väylien, turvalaitteiden ja muiden rakenteiden tulee olla asianmukaisessa kunnossa. Puutteet kunnostetaan ennen luovutusta, tai alkuperäinen ylläpitäjä vastaa kustannuksista, jos kunnostaminen tehdään siirron jälkeen. Jos vastuurajaa ei ole sidottu satama-alueen rajaan, ei satama-alueen rajan muutoksilla ole vaikutusta väylänpidon vastuusiin alueella.

Tiedot väylien ja turvalaitteiden omistajista (ylläpitovastaavista) ylläpidetään Liikenneviraston väylä- ja turvalaiterekistereissä. Omistajatietojen päivittäminen vastuurajoja muutettaessa ei sinällään edellytä uutta väyläpäätöstä, jos vain muutos on muutoin jossain dokumentissa kirjallisesti todettu.

8.4 Satama-aluetta koskevat väyläpäätökset

Satama-alueella alusten navigointiin ja muuhun operointiin varatut vesialueet (väyläosuus, satama-allas, kääntöallas, laituriallas) katsotaan väyläalueeksi, ja kaikkien näiden alueiden ja niihin liittyvien turvalaitteiden käyttöönotto ja muutokset vahvistetaan väyläpäätöksellä (väyläpäätösmenettely esitetty edellä kohdassa 6).

Satama-altaassa, joissa on useampia eri syvyisiä laitureita, ei jokaiselle laiturille ole välttämätöntä vahvistaa omaa kulkusyvyyyttä, vaan laitureille riittää pelkän haraussyvyyden (varmistetun vesisyvyyden) ilmoittaminen/vahvistaminen. Sataman tuloväylän tulee kuitenkin kaikissa tapauksissa ulottua ja se tulee vahvistaa vähintään satamaan/satama-altaaseen saakka.

Myös laiturialtaiden merikartoilla esitettävät haraussyvyydestiedot ovat väyläinfraan kuuluvaa navigointiteknistä tietoa, joka tulee vahvistaa väyläpäätöksellä. Satama-alueen pohjatopografiatietojen (luotaustiedot) sekä muiden kartoitustietojen (mm. rantaviiva ja laiturit) päivitykset eivät sen sijaan edellytä väyläpäätöstä, mutta myös näistä muutoksista tulee satamien toimittajien tiedot Liikennevirastolle merikarttojen ylläpitoa varten.

9 Väyliin ja väylänpitoon liittyviä vastuu- ja korvausperiaatteita

9.1 Yleisiä periaatteita

Vialliset ja siirtyneet turvalaitteet

Lähtökohtaisesti väylänpitäjä ei vastaa vahingoista, jotka ovat aiheutuneet vikaantuneista turvalaitteista tai paikallaan siirtyneistä kelluvista turvalaitteista johtuvista navigointivirheistä ja niiden seurauksista silloin, jos viasta on ilmoitettu/tiedotettu asianmukaisesti ja viivytyksettä vikahavainnon jälkeen, ja vika on korjattu kohtuullisen ajan kuluessa siitä, kun tieto vikaantumisesta on saatu. Aika, jonka kuluessa väylänpitäjän tulisi olla tietoinen ilmaantuneesta viasta sekä mikä on kohtuullinen aikavien korjaamiselle, on pitkälti tapauskohtainen. Kriteerit ja periaatteet turvalaitteiden korjaamisen kiireellisyydestä on esitetty Liikenneviraston väylänhoidon palvelukuvauksessa esitetystä turvalaitteiden korjaamisen kiireellisyysluokituksessa.

Väylänpitäjä voi joutua vastaamaan myös vahingoista, jotka ovat aiheutuneet törmämisestä väylälle ajautuneisiin irronneisiin turvalaitteisiin (esim. ajalehtivät pöjät), vallinneet olosuhteet ja asiassa tapahtunut tiedottaminen huomioon ottaen.

Pohjakosketukset

Väylänpitäjän vastuuseen kuuluu huolehtia, että väylällä (väyläalueella) on esteistä vapaata vettä vertailutasosta lukien kyseiselle väyläosuudelle määritettyyn harausvyvyyteen saakka. Pohjaan odottamatta joutuneiden, haraustason yläpuolelle ulottuvien esteiden (esim. luiskien sortumien tai ahtojäiden pohjaan nostattamien lohcareiden) osalta väylänpitäjä vastaa siitä, että saatuaan tiedon väylätilaa rajoittavista esteistä väylänpitäjä tiedottaa viipymättä asiasta asianmukaisesti sekä ryhtyy kohtuullisen ajan puitteissa toimenpiteisiin esteiden poistamiseksi. Väylänpitäjän tulee myös riittävässä määrin osata ennakoida tällaisia tapauksia tilanteissa, joissa esim. pohjan liettymistä on aikaisempien kokemusten tai paikallisten olosuhteiden perusteella odotettavissa. Näissä tapauksissa väylänpitäjän tulee huolehtia esim. tietyin väliajoin tehtävien tarkistusmittausten/harausten suorittamisesta.

Väylänpitäjä tai Liikennevirasto väyläpäättöksen hyväksyjänä eivät vastaa siitä, että kaikki kulkusyvyyden mukaisella syvyydellä kulkevat alukset voisivat käyttää väylää ilman pohjakosketusriskiä kaikissa tilanteissa ja olosuhteissa (vedenkorkeuden vaihtelut huomioon ottaen).

Väylälle joutuneet vieraat esineet

Väylälle ajalehtineiden tai väylälle uponneiden esineiden mahdollisesti aiheuttamista vahingoista tai esineiden poistamisesta aiheutuvista kustannuksista vastaa ensisijaisesti esineen omistaja. Väylänpitäjän vastuulla on merenkululle vaaraa aiheuttavien kohteiden poistaminen väylältä (kohtuullisen ajan kuluessa niistä tiedon saatuaan). Liikenneviraston vastuulla on kohteista tiedottaminen/merivaroituksen antaminen viipymättä niistä tiedon saatuaan.

Merellisten viranomaisten keskinäisestä tehtäväjaosta ja menettelytavoista ajalehtivien kohteiden osalta on annettu tarkempia ohjeita kohdassa 10.3.

Liikenteen aiheuttamat vahingot

Liikenteestä yleisesti aiheutuva haitta ja vahinko voi kuulua väylänpitäjän korvattavaksi. Korvausperusteet on määritetty ja korvaukset määrätty yleensä väylän perustamista koskevan vesilupapäätöksen yhteydessä. Haitan kärsijä voi myös erikseen hakea vesilain mukaista korvausta erillisellä aluehallintovirastolle toimitettavalla korvaushakemuksella.

Jos aiheutettu vahinko on kohdennettavissa tietyn aluksen aiheuttamaksi, ja vahinko on aiheutunut tahallisuudesta tai huolimattomasta menettelystä, on aluksen omistaja korvausvastuussa ko. vahingosta. Väylän tavanomaisesta käytöstä aiheutuvan edunmenetyksen korvausvastuu on väylänpitäjällä (vesilain 10 luvun 9 §).

9.2 Maalle sijoitettavia turvalaitteita varten tarvittavien alueiden käyttöoikeus- ja korvausmenettely

Yleistä

Vesilain 10 luvun 5 §:n mukaan Liikennevirasto voi asettaa pysyvästi merenkulun kiinteitä turvalaitteita toisen alueelle sovittuaan asiasta alueen omistajan kanssa. Mikäli sopimukseen ei ole päästy, lupaa turvalaitteiden sijoittamiseksi toisen alueelle tulee hakea lupaviranomaiselta. Tontille, rakennuspaikalle, puutarhaan, varastopaikalle, uimarannalle tai muulle erityiseen käyttöön otetulle alueelle lupaa ei saa myöntää ilman pakottavaa tarvetta. Näin ollen jo merkkien paikkaa suunniteltaessa on syytä mahdollisuuksien mukaan pyrkiä välttämään niiden sijoittamista em. erityiseen käyttöön otetuille alueille.

Ahvenanmaan alueella noudatettava Ahvenanmaan vesilaki antaa väylänpitäjälle tietyiltä osin laajemmat valtuudet merkkien asettamiseen (3 luku, 8 §).

Menettely tarvittavien alueiden käyttöoikeuden saamiseksi

Yleisenä menettelynä on pyrkiä ensisijaisesti sopimaan alueen omistajan kanssa turvalaitteiden asettamisesta alueelle ja siihen liittyvästä alueen käyttöoikeudesta ja siitä maksettavasta korvauksesta. Mikäli sopimukseen ei neuvotteluista huolimatta päästä, lupa turvalaitteiden asettamiseen toisen alueelle on haettava lupavirastolta vesilain 10 luvun 5 §:n 2. momentin mukaisesti.

Vapaaehtoisissa sopimuksissa vesilain tarkoittama sopimus alueen käytöstä tehdään maakaaren mukaisena alueen omistajan tekemänä käyttöoikeuden luovutuksena maakaaren 4. luvun 4 §:n mukaisesti. Sopimus tehdään kirjallisesti kahtena kappaleena ja sopimukseen kirjataan seuraavat asiat:

- Käyttöoikeuden saaja
- Käyttöoikeuden luovuttaja
- Sopimuksen kohde
- Alueen käyttö
- Korvaus alueen käytöstä
 - Korvaus alueen puustosta
 - Korvaus muusta haitasta
 - Mahdollisuus kirjata käyttöoikeussopimus

- Alueen omistajan velvollisuus siirtää käyttöoikeussopimus alueen luovutuksen yhteydessä
- Sopimuksen voimassaolo

Sopimukset pyritään tekemään toistaiseksi voimassa oleviksi. Aikamääriä käytettäessä tavoitteena on 30 v sopimusaika.

Maksettavien korvausten määrittäminen

Alueen omistajalle maksetaan korvauksena käyttöoikeuden luovutuksesta korvaus maa-alueen käytöstä ja korvaus alueella mahdollisesti kasvavasta puustosta tai taimikosta.

Korvaukset tulee sopia ensisijaisesti kertakaikkisina korvauksina. Korvausten tulee perustua maa-alueen todelliseen hintaan sekä yleisesti hyväksyttyihin arvioihin puuston tai taimikon odotusarvosta.

Korvausten arvioinnin tukena voidaan käyttää maanmittauslaitoksen (www.maanmittauslaitos.fi) julkaisemia tilastoja toteutuneiden maankauppojen keskihinnasta sekä Sähköenergialiitto ry:n (www.sener.fi) julkaisemaa suositussopimusta tele- ja sähköjohdoista.

9.3 Alusliikenteen aiheuttamien eroosio- vahinkojen korvaaminen

Aluksen kulkua vesistössä säädellään vesiliikennelaissa, merilaissa ja vesilaissa. Merilain ja vesiliikennelain mukaan aluksella liikuttaessa ei saa aiheuttaa tarpeetonta haittaa luonnolle tai muulle ympäristölle.

Vesistössä kulkemisesta ja väylän käyttämisestä aiheutuvien vahinkojen ja haittojen korvaamisesta säädetään vesilaissa. Sen mukaan aluksen omistaja vastaa vesistössä kulkemisesta aiheutuneesta edunmenetyksen korvaamisesta, jos edunmenetyksen on aiheutunut tahallisesta tai huolimattomasta menettelystä (VL 13: 4). Väylän tavanomaisesta käytöstä aiheutuvien vahinkojen korvausvastuu on väylänpitäjällä (VL 10 : 9).

Vesilain 10 luvun 9 §:n mukaan väylänpitäjä on korvausvastuussa edunmenetyksestä, "jonka sietämistä ei ole pidettävä kohtuullisena". Kohtuullisuus on arvioitava tapauskohtaisesti tapauksen luonne ja olosuhteet huomioon ottaen.

Eroosiovahinkojen korvaaminen hoidetaan ensisijaisesti korjaustoimenpiteillä: toteuttamalla rannan eroosiosuojauksen edellyttämät toimenpiteet sekä toisaalta korjaamalla eroosion rannalle ja rantarakenteille jo aiheuttamat vauriot. Eroosiohaitan korvaamista suorilla rahakorvauksilla tulee välttää.

Rannan ja rantarakenteiden mahdollinen puutteellinen kunto ja hoito otetaan huomioon korvausta määritettäessä. Siten esim. rantalaiturit tulee olla liettymis- ja eroosioherkillä rannoilla asianmukaisesti perustettu.

Paikoissa, joissa vesiliikenne selkeästi aiheuttaa eroosiohaittaa, on syytä myös harkita, voidaanko tulevia haittoja vähentää määräämällä väylälle nopeusrajoitus tai aallokonaiheuttamiskielto.

Toimintamalli/prosessi rantojen eroosiohaitan korvausasioissa on esitetty liitteessä 7:

1. Rannan omistajan ilmoitettua aiheutuneesta haitasta arvioidaan alustavasti onko asia väylänpitäjän vai liikenteen harjoittajan vastuulla. Mikäli kyse on liikenteen harjoittajan tuottamuksellisesta aiheuttamasta korvattavasta haitasta, palautetaan asia lähettäjälle ja kehoitetaan ottamaan yhteyttä kyseiseen liikenteen harjoittajaan.
2. Mikäli alustavan arvioinnin perusteella on mahdollista, että väylänpitäjä on korvausvelvollinen, tulee asiaa selvittää tarkemmin esim. omistajan kanssa tehtävässä alueen katselmuksessa. Katselmuksen perusteella arvioidaan väylänpitäjän korvausvelvollisuus. Todetun korvausvelvollisuuden puitteissa laaditaan suunnitelma tarvittavasta eroosiosuojauksesta ja mahdollisista muista vaurioiden korjaustoimenpiteistä. Suunnitelmalle haetaan myös maanomistajan hyväksyntä, ja sovitaan töiden suorituksesta maanomistajan kanssa.
3. Töiden valmistuttua on todettava yhdessä maanomistajan kanssa väylänpitäjän hoitaneen korvausvelvollisuutensa, ja ettei maanomistajalla ole enää vaatimuksia korvausten suhteen.
4. Jos korvausvelvollisuudesta tai korvaustavasta ei päästä yhteisymmärrykseen, voidaan asia saattaa vesilain mukaisesti lupaviraston ratkaistavaksi erillisellä hakemuksella.

Ahvenanmaalla alusliikenteestä aiheutuvien haittojen korvausvastuu on lähtökohtaisesti väylänpitäjällä (ÅFS 1996:61, 7 luku, 10§).

10 Muut väylänpidon viranomaistehtävät ja edunvalvonta-asiat

10.1 Väylän tilapäinen sulkeminen tai muu vesiliikenteen tilapäinen rajoittaminen

Väyliä sulkemisesta tai vesiliikenteen muusta rajoittamisesta on säädetty vesiliikennelaisissa, alusliikennepalvelulaisissa ja vesilaissa.

Liikenteen rajoittaminen kanavilla ja avattavien siltojen kohdalla toteutetaan kanavaliikennemääräysten perusteella.

Vesiliikennelain soveltaminen

Liikennevirasto voi vesiliikennelain 26 §:ään perustuen sulkea väylän tilapäisesti liikenteeltä (kieltää liikenteen väylällä) tai muuten tilapäisesti rajoittaa vesiliikennettä tietyllä väylällä tai vesialueella. Menettelyprosessi on kuvattu julkaisun "Vesiliikennelain soveltamisohje" (Liikenneviraston ohjeita 5/2012) kohdassa 6.1.

Vesiliikennelain 15 ja 16 §:ien mukaan ja vesiliikenneasetuksen mukaisella päätösprosessilla annettavat vesiliikennettä ja vesikulkuneuvojen käyttöä koskevat kiellot ja rajoitukset on tarkoitettu pysyväisluontoisiksi (toistaiseksi tai määräaikaista voimassa oleviksi). Kaikkine kuuluttamis- ja kuulemisvaiheineen prosessin kesto on myös niin pitkä, ettei menettely useimmiten sovellu tilapäisten kieltojen ja rajoitusten antamiseen, joita joudutaan tekemään usein hyvinkin lyhyellä varoitusaajalla..

Alusliikennepalvelulain soveltaminen

Alusliikennepalvelulakiin perustuen laitoksella on mahdollisuus VTS-viranomaisena antaa VTS-alueella vesiliikennettä koskevia tilapäisiä määräyksiä koskien mm. nopeusrajoituksia ja väylän, väyläosan tai vesialueen sulkemista liikenteeltä (17 §). Määräykset koskevat alusliikennepalvelulain piiriin kuuluvia aluksia eli käytännössä lähinnä vain kauppamerenkulkua.

Vesilain soveltaminen

Vesilain 3 luvun 3 §:n mukaan valtaväylän tai yleisen kulku- tai uittoväylän sulkemiseen tai supistamiseen on oltava lupaviranomaisen lupa. Sulkemisella tarkoitetaan tässä fyysistä sulkemista (kulkua rajoittavan esteen asettamista). Väylän sulkeminen liikenteeltä (liikenteen kieltäminen tai rajoittaminen) tehdään vesiliikennelakiin tai alusliikennepalvelulakiin perustuen.

Vesilain perusteella tehtävä väylän tilapäinen sulkeminen tai supistaminen liittyy monesti luvanvaraisen hankkeen työnaikaisiin järjestelyihin. Tällöin sulkemista koskevat mahdolliset ehdot ja määräykset tulee olla määritelty hankkeen lupapäätöksessä.

Liikennevirasto antaa hankkeiden lupapäätöksiin perustuen tarkempia ohjeita ja määräyksiä koskien mm. tilapäisiä väyläjärjestelyjä ja maastomerkitöjä, valvoo maastomerkitöiden asianmukaisuutta sekä huolehtii tiedottamisesta merenkulkijoille (TM-julkaisut, merivaroitukset, VTS,). Lausunnoissaan Liikennevirasto huomioi vesi-

liikenteen ja väylänpidon tarpeet ja pyrkii vaikuttamaan tilapäisten rajoitusten ajoitukseen, kestoon ja suuruuteen siten, että rajoituksista koituisi vesiliikenteelle mahdollisimman vähän haittaa. Kohteen omistajan tulee itse harkita luvantarve ja huolehtia tarvittavien lupien hakemisesta ym. selvityksistä (koskee myös olemassa olevien kohteiden korjaushankkeita).

Väyläpäätökset

Väyläpäätöksillä ei voida antaa suoraan vesiliikennettä koskevia rajoituksia. Väyläpäätös kohdistuu väyläinfraan: väylien ja turvalaitteiden käyttöönottoon, muuttamiseen tai lakkauttamiseen/poistamiseen. Väylien väliaikaisen muuttamisen päätösmenettelyt on esitetty edellä kohdassa 6: tilapäisistä muutoksista tehdään väyläpäätös (nk. tilapäinen väyläpäätös), lyhytaikaiset muutokset hoidetaan ilman väyläpäätöstä pelkällä ilmoitusmenettelyllä.

Tapauksissa, joissa tilapäisjärjestelyt (sekä liikenteen järjestelyt että väyläjärjestelyt) liittyvät johonkin hankkeeseen, on esim. hankkeen työmaakokouksissa syytä sopia jo ennakolta tietyt vakioidut menettelytavat ja periaatteet, joiden puitteissa tilapäisjärjestelyt hoidetaan.

Tilapäisten muutosten yhteydessä tulee mahdollisuuksien mukaan huolehtia, että maastomerkinnot myös vesiliikennemerkkien osalta vastaavat tilapäistä tilannetta, tai että ne eivät ole ristiriitaisia vallitsevaan tilanteeseen nähden (jos esim. tilapäisesti muuttuneita rajoituksia ei ole mahdollista merkitä, tulee pysyvät rajoitusmerkit tilapäisesti peittää).

10.2 Kilpailuiden ym. tapahtumien järjestäminen

Vesiliikennelain 21 §:n mukaan moottorikäyttöisellä vesikulkuneuvolla suoritettavien kilpailujen ja harjoitusten järjestämiseen tarvitaan kunnan ympäristönsuojeluviraston lupa, tai ELY-keskuksen lupa, jos kilpailu- ja harjoitusalue sijaitsee useamman kunnan alueella.

21 §:n tarkoittamassa tapauksessa luvantajan tulisi kysyä valmisteluvaiheessa asiassa myös Liikenneviraston lausuntoa, jos alue sijaitsee väylien läheisyydessä tai muuten vesiliikenteen käyttämällä alueella. Tapahtuman järjestäjä on saattanut olla asiassa myös suoraan yhteydessä Liikennevirastoon.

Lausunnossaan Liikennevirasto ottaa kantaa niihin edellytyksiin ja seikkoihin, jotka tulisi huomioida tapahtumaa järjestettäessä:

- vesiliikennelain mukaisten määräysten tai rajoituspäätösten tarpeellisuus
- tapahtumasta tiedottaminen (yleinen, viranomaiset, väylän mahdolliset liikennöitsijät)
- muun vesiliikenteen väliaikaisjärjestelyistä huolehtiminen
- kohtuuttomien pitkien liikennekatkosten (väylien sulkemisten) välttäminen
- mahdollisista väliaikaisista maastomerkinnoista huolehtiminen
- muista turvallisuusjärjestelyistä huolehtiminen, hätä- ja pelastusliikenteen sujuvuuden varmistaminen

- Tapahtumasta mahdollisesti aiheutuvista järjestelyistä laitokselle aiheutuvien kulujen korvaaminen (esim. väylämerkinnän muutokset).

Muilla kuin moottorikäyttöisillä veneillä, esim. purje- ja soutuveneillä tapahtuviin kilpailuihin ei tarvita vesiliikennelain 21 §:n tarkoittamaa lupaa, mutta mahdollinen väylien sulkeminen liikenteeltä tai muun liikenteen rajoittaminen alueen väylillä tai muulla vesiliikenteen yleisesti käyttämällä alueella edellyttää Liikenneviraston asiassa antamaa määräystä. Järjestäjän on sen vuoksi syytä olla asiassa aina yhteydessä Liikennevirastoon, jos tilaisuus järjestetään vesiliikenteen yleisesti käyttämällä alueella (mm. kilpailualueen tilapäisestä merkitsemisestä ja ilmoituksista sopimiseksi).

Tapahtumien järjestämiseen liittyvä vesiliikenteen rajoittaminen hoidetaan vesiliikennelain 26 §:n nojalla annettavilla määräyksillä (kauppamerenkulun osalta myös alusliikennepalvelulain nojalla).

Kanava-alueilla järjestettävät tapahtumat vaativat aina Liikenneviraston luvan. Myöntämässään luvassa Liikennevirasto ottaa kantaa ehtoihin, joiden perusteella lupa myönnetään:

- kanavaliikenteen sujuvuuden varmistaminen
- muista mahdollisista luvista vastaaminen
- tapahtumista mahdollisesti aiheutuvista järjestelyistä laitokselle aiheutuvien kulujen korvaaminen
- tapahtumista kanava-alueille ja -laitteille sekä kolmansille osapuolille aiheutuvien vahinkojen korvaaminen ja siivouksien hoitaminen sekä mahdolliset sanktiot niiden tekemättä jättämisestä
- turvallisuusjärjestelyistä huolehtiminen.

Siltä osin kuin tapahtuma edellyttää tilapäisten väyläpäästösten tekemistä, on niiden tekemisestä mainittu tarkemmin edellä kohdissa 6.2 ja 9.2.

10.3 Merenkululle vaaralliset ajelehtivat kohteet

Merenkululle vaarallisina ajelehtivina kohteina pidetään kohteita, jotka ovat väylällä, tai jotka ovat vaarassa joutua väylälle. Näiden tapausten osalta ovat merelliset viranomaiset (Liikennevirasto, rajavartiolaitos, puolustusvoimat), sopineet keskinäisessä toiminnassaan seuraavista menettelyperiaatteista:

Toiminta havaittaessa merenkululle vaarallinen ajelehtiva kohde

Ensisijaisesti kohteen poistamisesta vastaa kohteen havaitsija mahdollisuuksiensa mukaan. Näin toimitaan siinä tapauksessa, että kohde on kooltaan ja painoltaan sellainen, että sen poistaminen on havaitsijan toimesta mahdollista.

Jos kohde on suuri, eikä sitä voi poistaa välittömästi, tulisi havaitsijan pyrkiä toimimaan niin, että kohde saatetaan merenkululle vaarattomaksi esim. hinaamalla se kiinni rantaan/matalikolle tai ankkuroimalla se sekä mahdollisesti merkitsemällä kohde tilapäisillä merkeillä kohteen havaittavuuden parantamiseksi (vesikulkuväylien merkitsemisestä annetun asetuksen 9 §:ää soveltaen). Kun kohde on saatettu merenkululle vaarattomaksi, siirrytään ilmoitusmenettelyyn.

Jos kohdetta ei voi havaitsijan toimesta tehdä vaarattomaksi, siirrytään suoraan ilmoitusmenettelyyn.

Ilmoitusmenettely

Ilmoitus väylällä ajelehtivista vaarallisista kohteista tehdään yleiseen turvalaitteiden vikailmoitusnumeroon 0800 - 18 18 18.

Turku Radio kirjaa ilmoituksen ylös, ja tekee siitä vikailmoituksen ja ilmoittaa siitä edelleen Liikennevirastolle. Tarvittaessa kohteesta tehdään myös merivaroitus. Ilmoitusmenettelyssä noudatetaan Liikenneviraston ohjetta "Ohje merenkulun turvalaitteiden ilmoittamisesta" (Dnro 1181/1003/2012).

Kohteiden poistaminen

Liikenneviraston Meriväylät ja Sisävesiväylät -yksiköt huolehtivat kohteiden poistamisesta, tapausten kiireellisyys huomioiden. Yksiköt ovat nimenneet asiassa yhteyshenkilöt alueilleen.

Ajelehtivat kohteet ovat edelleen omistajiensa omaisuutta ja heidän vastuullaan. Kohteiden omistajat pyritään mahdollisuuksien mukaan selvittämään tavaran mahdollista palauttamista sekä poistamisesta aiheutuneiden kulujen perimistä varten. Myös ilmoitus poliisiviranomaiselle voi olla tarpeen (löytötavaralakiin perustuen).

Kanavilla toimitaan kanavaliikenneasetuksen mukaisesti.

10.4 Kala-altaat ja niiden merkitseminen

Kala-altaiden perustamiseen tarvitaan vesilain mukainen lupa, missä yhteydessä myös Liikennevirasto voi antaa lausuntonsa koskien mm. altaan sijoitusta ja merkitsemistä.

Yleisperiaatteena altaiden merkitsemisessä on, että ainoastaan väylien läheisyydessä olevien altaiden merkitsemisessä voidaan käyttää merenkulun turvalaitteita. Muutoin altaat merkitään soveltaen kalastuslaissa ja -asetuksessa annettuja ohjeita kalanpyydysten merkitsemisestä.

Kelluvien kala-altaiden merkitsemisessä noudatetaan seuraavia periaatteita:

1. Yleisten kulkuväylien läheisyydessä sijaitsevat kala-altaat merkitään väylänpuoleiselta reunalta keltaisella erikoisviitalla ja varustetaan viitoitusjärjestelmän mukaisella keltaisella valotunnuksella.
2. Vesiliikennealueista syrjässä sijaitsevien altaiden merkitsemisessä ei käytetä merenkulun turvalaitteita, vaan altaat merkitään kalanpyydysten merkinnästä kalastuslaissa annettujen ohjeiden mukaisesti. Altaat varustetaan tarpeen mukaan heijastimella tai valolaitteilla kalanpyydyksissä käytettävistä valomerkeistä annetun asetuksen (16.7.1954/338) mukaisesti pimeässä havaitsemista varten.

Kala-altaan rakentaja vastaa merkkien rakentamisesta ja ylläpidosta. Altaan sijainnista ja merkinnästä tehdään tarpeen vaatiessa ja lupamääräysten mukaisesti ilmoitus Liikenneviraston Meriväylät- tai Sisävesiväylät -yksikölle.

Jos altaan merkitsemisessä käytetään kohdan 1 mukaisia viitoitusjärjestelmän mukaisia merkkejä, tarvitaan merkkien asettamiseen Liikenneviraston lupa (asetus vesikulkuväylien merkitsemisestä 30.1.1979/846). Liikennevirasto tekee merkeistä väyläpäättöksen merkinnän saamiseksi merikartoille.

Lisäksi on huomattava, että kala-aitaiden ankkuroinnissa käytetyt köydet ja vaijerit eivät saa estää tai haitata alueen vesiliikennettä.

Niissä tapauksissa, joissa altaan rakentamisesta on ilmoitettu Liikennevirastolle, tulee ilmoitus tehdä myös altaan myöhemmästä poistamisesta.

10.5 Väylät ja kalastus

Vesilaki kieltää väylän käyttämistä vaikeuttavan laitteen tai muun esteen asettamisen valtaväylään tai yleiseen kulku- tai uittoväylään ilman lupaviranomaisen lupaa (VL 3:3). Käytännössä säännöstä on tulkittu siten, että kiinteän tai seisovan pyydyksen asettaminen väylälle (väylätilaan) on kielletty.

Vesilain mukaan valtaväylässä tai yleisessä kulkuväylässä olevia, kulkemista haittaavia pyydyksiä saa tilapäisesti siirtää (VL 2:3).

Pyydyksiä ei saa kiinnittää merenkulun turvalaitteisiin, eikä pyydyksiä tulisi asettaa lähelle turvalaitteita siten, että pyydykset tai niiden kiinnitysvaijerit haittaavat väylänhoitotyön suorittamista.

Pyydysten merkitsemisestä on säädetty kalastusasetuksessa (30.12.1982/1116). Kalastuksesta yleisesti on säädetty kalastuslaissa (16.4.1982/286).

Liikenneviraston asiaa koskevat yleisohjeet on esitetty julkaisussa Väylät ja kalastus -yleisohje kalastusasioiden huomioimisesta väylillä ja niiden läheisyydessä.

10.6 Tuulivoimaloiden rakentaminen

Vesialueille ja rannalle väylien läheisyyteen rakennettavien tuulivoimaloiden sijoittamisessa, rakentamisessa ja merkitsemisessä huomioidaan seuraavia yleisiä näkökohtia:

- Rakenteet eivät saa estää tai haitata väylien käyttöä tai väylämerkinnän havaitsemista.
- Tuulivoimalat on merkittävä asianmukaisesti. Merkintöjen tulee olla IALAn (International Association of Marine Aids to Navigation and Lighthouse Authorities) kansainvälisten merkintäperiaatteiden ja -järjestelmien mukaiset ja perustua IALAn asiassa antamiin suosituksiin.
- Tuulivoimalat merkitään sekä yöllä että päivällä havaittaviksi ottaen huomioon paikallinen liikenne ja olosuhteet.

- Tuulivoimaloiden suunnittelussa ja sijoittamisessa tulisi myös huomioida ja selvittää niiden mahdolliset vaikutukset tutkien, radionavigointilaitteiden ym. merenkululle tärkeiden radiolaitteiden toimintaan.
- Tuulivoimalan mastorakenteita voidaan joissain tilanteissa hyödyntää myös merimerkkien tukirakenteina (esim. linjamerkit)
- Tuulivoimalasta tulee olla riittävä turvaetäisyys väyliin, mm. voimalan lavoista mahdollisesti irtautuvien jääkimpaleiden osumisriskin eliminoimiseksi. Turvaetäisyydet määritetään tapauskohtaisesti.

IALA on julkaissut ohjeet tuulivoimaloiden merkitsemisestä (IALA Recommendation O-117 on the Marking of Offshore Wind Farms, Edition 2, December 2004). Suositus sisältää ohjeet sekä yksittäisten tuulivoimalamastojen (wind generator/wind turbine) että usean maston muodostaman tuulivoimalan (wind farm) merkitsemiseen. Kansalliset viranomaiset voivat antaa lisäksi tätä täydentäviä ohjeita ja määräyksiä.

Yksittäinen masto maalataan ylävedestä määräkorkeuteen saakka ympäriinsä keltaiseksi tai vaihtoehtoisesti 2 m leveillä keltaisilla raidoilla 2 m vaakavälein. Mastorakenteessa mahdollisesti olevat turvalaitteet asennetaan roottorin siipien ala-asennon alapuolelle.

Yksittäiset mastot merkitään pimeällä havaitsemista varten IALAn suositusten mukaisella valkoisella vilkkuvalla valolla (Morse-tunnus "U").

Tuulivoimalassa, joka muodostuu ryhmästä mastoja, ryhmän äärimmäiset (nurkka)mastot varustetaan kaikkiin suuntiin näkyvillä erikoismerkin valotunnuksilla. Valot suositellaan synkronoitavaksi keskenään. Nurkkamastojen väliltä voidaan lisäksi merkitä valittuja mastoja käyttäen kaikkiin suuntiin näkyvää keltaista vilkkuvaa valoa, jonka tunnus poikkeaa selvästi nurkkamastojen valotunnuksista.

Liikennevirasto on antanut ohjeen tuulivoiman rakentamisesta liikenneväylien läheisyyteen (Tuulivoimaohje, Liikenneviraston ohjeita 8/2012).

Tuulivoimaloiden voimajohtojen asettamisessa ja merkitsemisessä noudatetaan Liikenneviraston ohjetta ilmajohtojen, kaapeleiden ja muiden johtojen asettamisesta ja merkitsemisestä (Dnro 6155/040/2010, 29.11.2010).

10.7 Väylänpitotoiminta luonnonsuojelu- ja Natura-alueilla

Luonnonsuojelualueista on säädetty Luonnonsuojelulaissa (20.12.1996/1096). Luonnonsuojelualueita ovat kansallispuistot, luonnonpuistot ja muut luonnonsuojelualueet.

Väylänpitotoimintaan liittyen luonnonsuojelualueilla saa luonnonsuojelulain 13 §:n rauhoitussäännösten estämättä 14 §:n mukaan:

- kunnostaa merenkulun turvalaitteita ja vesistön kulkuväyliä sekä tehdä vähäisiä turvalaitteiden edellyttämiä raivauksia;
- kartoittaa ja tehdä maanmittaustöitä.

Kunnostamiseen katsotaan kuuluvan normaalin väylähoitotyön lisäksi myös mm. turvalaitteiden perusparannukset sekä uusimiset. Kokonaan uusien turvalaitteiden rakentamisesta kyseen ollen on syytä olla yhteydessä alueelliseen ELY-keskukseen (koskee erityisesti maalle tulevia tai maisemaan muuten näkyvästi vaikuttavia kiinteitä merkkejä). Väylähankkeissa luonnonsuojelulain vaatimukset tulevat riittävästi huomioiduksi YVA-lain ja vesilain mukaisissa prosesseissa.

Natura-alueet

Jos hanke tai suunnitelma joko yksistään tai tarkasteltuna yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa todennäköisesti merkittävästi heikentää valtioneuvoston Natura 2000 -verkostoon ehdottaman tai verkostoon sisällytetyn alueen niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty tai on tarkoitus sisällyttää Natura 2000 -verkostoon, on hankkeen toteuttajan tai suunnitelman laatijan luonnonsuojelulain 65 §:n mukaan asianmukaisella tavalla arvioitava nämä vaikutukset. Sama koskee sellaista hanketta tai suunnitelmaa alueen ulkopuolella, jolla todennäköisesti on alueelle ulottuvia merkittäviä haitallisia vaikutuksia. Vaikutusten arviointi voidaan tehdä myös osana hankkeen ympäristövaikutusten arviointimenettelyä (YVA). Luvan myöntävän tai suunnitelman hyväksyvän viranomaisen on katsottava, että 1 momentissa tarkoitettu arviointi on tehty.

Viranomainen ei saa myöntää lupaa hankkeen toteuttamiseen taikka hyväksyä tai vahvistaa suunnitelmaa, jos em. arviointi- ja lausuntomenettely osoittaa hankkeen tai suunnitelman merkittävästi heikentävän niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty tai on tarkoitus sisällyttää Natura 2000 -verkostoon. Lupa saadaan kuitenkin myöntää taikka suunnitelma hyväksyä tai vahvistaa, jos valtioneuvosto yleisistunnossa päättää, että hanke tai suunnitelma on toteutettava erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottavasta syystä eikä vaihtoehtoista ratkaisua ole.

Valtioneuvoston Natura 2000 -verkoston perustamispäätöksessä on todettu, että meri- ja sisävesiväyliä tavanomainen kunnossapito ja kehittäminen ei ole toimintaa, joka merkittävästi heikentäisi Natura-alueiden suojeluperusteita. Käytännössä mää-
räykset merkitsevät, että yksittäisissä hankkeissa väylänpitäjän tulee tarvittaessa arvioida hankkeen vaikutukset Natura-alueeseen, ja jos vaikutuksia suojeluperusteisiin ilmenee, pyytää alueelliselta ELY-keskukselta kannanottoa varsinaisen luonnonsuojelulain Natura-arvioinnin tarpeeseen. Natura-arviointi voidaan tehdä joko erillisenä tai osana muita selvityksiä (Lupahakemus/YVA-menettely).

10.8 Jäällä ja jäissä kulkeminen

Vesistössä ja sen jäällä kulkeminen on yleinen oikeus. Vesilain 2 luvun 3 §:n mukaan: "Jokaisella on oikeus tarpeetonta vahinkoa, haittaa tai häiriötä aiheuttamatta kulkea vesistössä ja sen jäällä".

Yleiskäyttöön perustuvan vesistössä tai sen jäällä kulkemisen estyminen tai vaikeutuminen ei oikeuta korvauksen saamiseen (vesilain 13 luvun 10 §).

Luvanvaraisten vesitaloushankkeiden osalta on vesilain 3 luvun 13 §:ssä todettu: "Jos hankkeen seurauksena on vesialueella, jäällä tai rannalla yleistä tai yksityistä käyttöä palvelevan kulkuyhteyden katkeaminen tai huomattava huonontuminen, hankkeesta vastaava on lupapäätöksessä velvoitettava tekemään tie tai vastaamaan sen tekemisen kustannuksista taikka ryhtymään muihin toimenpiteisiin kohtuulliset vaatimukset täyttävän kulkumahdollisuuden järjestämiseksi sen tarvitsijoille". Vesialueella em.

kulkuyhteys tarkoittaa vesistössä olevaa yleistä kulkuväylää, valtaväylää tai lossiyhteyttä sekä jälle perustettua jäätietä.

Väylien perustamisen osalta tämä merkitsee, että väylänpitäjä on vastuussa edellä tarkoitetun kulkuyhteyden järjestämisestä. Pyrkimyksenä kuitenkin on, että Liikennevirasto ei ota itse ylläpidettäväkseen jääteitä tai raihosiltoja, vaan korvausvelvoite pyritään hoitamaan muulla tavalla, esim. joko suorina rahallisina kertakorvauksina tai raihosiltojen ylläpidon rahallisena tukemisena.

Jos jään rikkominen ja sitä kautta kulkuyhteyden katkeaminen tapahtuu väylien ulkopuolella eikä jään rikkominen liity hankkeeseen, johon on haettu vesilupaa, tulee asiassa sovellettavaksi lähinnä vesiliikennelain 5 § (Vesillä liikkujaa koskevat yleiset velvollisuudet): "Jokaisen vesillä vesikulkuneuvolla liikkuvan on noudatettava olosuhteiden edellyttämää huolellisuutta ja varovaisuutta ja toimittava siten, ettei hän ilman pakottavaa syytä vaikeuta tai häiritse muiden liikkumista vesillä eikä aiheuta vaaraa tai vahinkoa muille taikka vaaraa tai merkittävää tai tarpeetonta haittaa tai häiriötä luonnolle tai muulle ympäristölle, kalastukselle, yleiselle luonnon virkistyskäytölle tai muulle yleiselle tai yksityiselle edulle". Alusta ei voida kieltää kulkemasta vesistössä ja samalla jäätä rikkomasta, mutta sen tulisi kuitenkin välttää tarpeetonta haittaa, ja jään rikkomisesta olisi tarpeen mukaan hyvä ilmoittaa etukäteen sekä mahdollisesti myös merkitä avattu uoma maastoon, tapauksesta ja olosuhteista riippuen. Toisaalta myös jäällä liikkujan itsensä tulee noudattaa aina asiaan kuuluvaa varovaisuutta, koska esim. raihoja saattaa aina esiintyä, joko luonnon tai aluksen aiheuttamina. Jäätiet ovat vesistön jälle aurattuja ja merkittyjä moottoriajoneuvoille tarkoitettuja tieyhteyksiä. Jos jäätie liittyy muuhun tieverkkoon, siitä vastaa ko. tienpitäjä. Jos jäätie ylittää avattavan väylän, väylän ylittävän raihosillan ylläpidosta huolehtii jäätienpitäjä.

10.9 Muu vesirakentaminen ym. vesiliikenteeseen ja väylänpitoon vaikuttava toiminta

Myös muun rakentamisen ja vesialueella tapahtuvan toiminnan suhteen sovelletaan edellä kuvattujen toimintojen ja toimenpiteiden yhteydessä todettuja periaatteita. Lähtökohtana on ko. toimintaa säätelevä lainsäädäntö ja määräykset. Edunvalvonnalla pyritään huomioimaan ja turvaamaan vesiliikenteen sujuvuus ja turvallisuus, väyläinfrastruktuurin kunnossapito- ja kehittämisedellytykset sekä väylänpitotoiminnan toimintaedellytykset.

Vesiväylänpidon viranomaistoimintaan liittyviä Liikenneviraston ohjeita

Liikenneviraston määräykset vesiliikennemerkeistä ja valo-opasteista (12.11.2010)

Liikenneviraston ohje ilmajohtojen, kaapeleiden ja muiden johtojen asettamisesta ja merkitsemisestä (29.11.2010)

Liikenneviraston kanavaliikennemääräykset, valtion sulku- ja avokanavien sekä avattavien siltojen liikennekaudet ja aukioloajat (19.4.2010)

Suosituksat vesistösiltojen aukkomitoista (Merenkulkulaitoksen julkaisu 12/2005)

Suosituksat ilmajohtojen alikulkukorkeuksista (Merenkulkulaitoksen julkaisu 4/2006)

Vesilaki väylähankkeissa (Liikenneviraston ohjeita 12/2013)

Vesiliikennelain soveltamisohje (Liikenneviraston ohjeita 5/2012)

Ankkurointialueiden suunnittelu, perustaminen ja merkitseminen (Merenkulkulaitoksen sisäisiä julkaisuja 8/2007)

Väylät ja kalastus – yleisohje kalastusasioiden huomioimisesta väylillä ja niiden läheisyydessä (Merenkulkulaitoksen julkaisu 8/2008)

Ohje ympäristövaikutusten arviointimenettelystä väylätöissä (Merenkulkulaitoksen sisäisiä julkaisuja 1/2009)

Liikenneviraston vesiväyläluokitus (Liikenneviraston ohje 19.3.2013, Dnro 1280/090/2013)

Vesiväylänpidon viranomaisasioita hoitavat Liikenneviraston yksiköt ja toimipisteet

Meriväylät -yksikön osalta toiminta delegoitu toimipisteille.

Liikennevirasto, Meriväylät -yksikkö

Opastinsilta 12 A

PL 33, 00521 Helsinki

Yksikön päällikkö Simo Kerkelä p. 020 637 3354

Meriväylät -yksikön toimipisteet:

Helsingin toimipiste

Opastinsilta 12 A

PL 33, 00521 Helsinki

Aluepäällikkö Simo Kerkelä p. 020 637 3354

Turun toimipiste

Yliopistonkatu 34

PL 351, 20101 Turku

puh. 0204 481

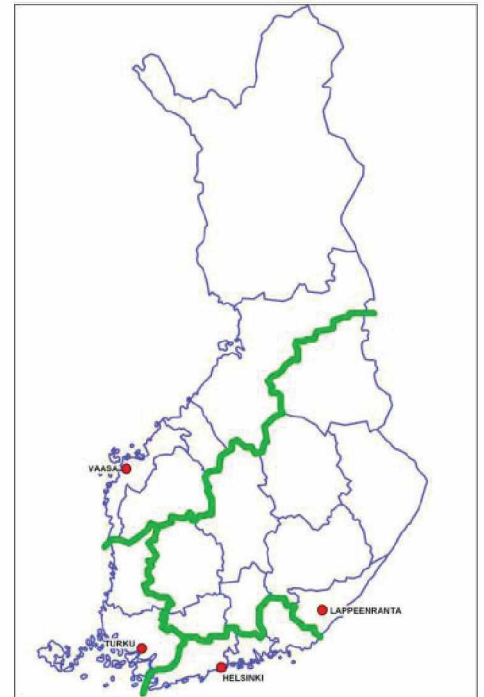
Aluepäällikkö Marko Reilimo p. 020 637 3372

Vaasan toimipiste

Pitkäkatu 34 C

PL 20, 65101 Vaasa

Aluepäällikkö Keijo Jukuri p. 020 637 3353

Liikennevirasto, Sisävesiväylät -yksikkö

Laserkatu 6

53850 Lappeenranta

Yksikön päällikkö Tero Sikiö p. 020 637 3409

Sähköposti:

etunimi.sukunimi@liikennevirasto.fi

Liikenneviraston www-sivut:

www.liikennevirasto.fi

VESISTÖN YLITTÄVÄN SILLAN VALMISTUMISILMOITUS

Omistajatiedot	
Omistaja	Osoite
Yhteyshenkilö	Puhelinnumero ja sähköpostiosoite

Sillan tiedot	
Sillan nimi/Kuvaus hankkeesta	
Sijaintikunta	Vesilupapäätöksen numero (jos lupaa haettu)
	Valmistumisajankohta
Siltatyyppi	Alikulkukorkeus (m) (maastoon ja karttaan merkitty)
☐ kiinteä silta	Silta-aukon vapaa leveys (m) (väylän ylittävä silta)
☐ avattava silta	Vedenkorkeuden vertailutaso
☐ kääntösilta	Tiedot maastomerkinnoistä
☐ nostosilta	
☐ läppäsilta	
☐ ponttonisilta	
☐ kävelysilta	
☐ muu kuin yllämainittu	
Muita tietoja	

Liitteet

☐ siltapaikan karttaote	☐ siltapaikan haraustiedot
☐ koordinaattitiedot	☐ muu liite
☐ sillan yleispiirustus	

Aika ja paikka	Nimi ja nimenselvennös
-----------------------	-------------------------------

VESISTÖN YLITTÄVÄN ILMAJOHDON VALMISTUMISILMOITUS

Omistajatiedot	
Omistaja	Osoite
Yhteyshenkilö	Puhelinnumero ja sähköpostiosoite

Ilmajohdon tiedot	
Hankkeen nimi/Kuvaus hankkeesta	
Sijaintikunta	Vesilupapäätöksen numero (jos lupaa haettu)
	Valmistumisajankohta
Ilmajohdotyyppi ☐ voima-/sähköjohto ☐ puhelin-/tiedonsiirtojohto ☐ muu johto	Alikulkukorkeus (m) (merkitään maastoon ja kartalle)
	Vedenkorkeuden vertailutaso
	Voima-/sähköjohdon jännite
Tiedot maastomerkinnöistä	

Muita tietoja

Liitteet

- ☐ karttaote
☐ koordinaattitiedot
☐ muu liite

Aika ja paikka	Nimi ja nimenselvennös
-----------------------	-------------------------------

VESISTÖN ALITTAVAN KAAPELIN TAI PUTKIJOHDON VALMISTUMISILMOITUS

Omistajatiedot	
Omistaja	Osoite
Yhteyshenkilö	Puhelinnumero ja sähköpostiosoite

Kaapelin/putkijohdon tiedot	
Hankkeen nimi/Kuvaus hankkeesta	
Sijaintikunta	
Kaapelin/putkijohdon tyyppi	Vesilupapäätöksen numero
☐ voima-/sähkökaapeli	
☐ puhelin-/tiedonsiirtokaapeli	Valmistumisajankohta
☐ vesijohto	
☐ viemäri	Voima-/sähkökaapelin jännite
☐ muu kaapeli- tai putkijohto	
Tiedot maastomerkinnoista (mm. taulujen koko, sijainti/koordinaatit)	

Muita tietoja

Liitteet

- ☐ **karttaote**
- ☐ **koordinaattitiedot (koordinaatit, koordinaattijärjestelmä)**
- ☐ **muu liite**

Aika ja paikka	Nimi ja nimenselvennös
----------------	------------------------

Väyläpäättös

Dnro:	Päätösno:	pvm
Asia		Väyläpäättöksen tyyppi <ul style="list-style-type: none"> ○ kehittämishanke ○ kunnostushanke ○ Navi-hanke ○ yksittäinen muutos ○ väylästäjärjestely ○ muu hanke
Väylä/väylät, joita esitys koskee (väylän nimi ja numero) <u>Muutoksia risteäviin väyliin</u> (väylän nimi ja numero)		
Sijainti		Merik.nro
Päätöksen valmistelija/Esityksen tekijä		Valmistelupvm/Esityspvm
PÄÄTÖS		
Kohteiden ylläpito		
Tiedottaminen ja kartoille merkitseminen		
Käyttöönottoajankohta		
Kartoitustietojen muutokset <u>Syvyystietojen muutokset</u> <u>Muut kartoitustietojen muutokset</u>		
Muut huomautukset		
<div style="display: flex; justify-content: space-between;"> <div>Virkanimike</div> <div>Allekirjoitus (päättäjä)</div> </div> <div style="display: flex; justify-content: space-between; margin-top: 10px;"> <div>Virkanimike</div> <div>Allekirjoitus (valmistelija/esittelijä)</div> </div>		
LIITTEET		
JAKELU		
valmistelija NN		

Tilapäinen väyläpäättös

Dnro:	Päätösno:	pvm
Asia		
Väylä/väylät, joita esitys koskee (väylän nimi ja numero)		
Sijainti	Merik.nro	
Päätöksen valmistelija/Esityksen tekijä	Valmistelupvm/Esityspvm	
PÄÄTÖS		
Voimassaoloaika		
Tiedottaminen		
Kohteiden ylläpito		
Muut huomautukset		
<div style="display: flex; justify-content: space-between; margin-top: 20px;"> <div style="text-align: center;">Virkanimike</div> <div style="text-align: center;">Allekirjoitus (päättäjä)</div> </div> <div style="display: flex; justify-content: space-between; margin-top: 20px;"> <div style="text-align: center;">Virkanimike</div> <div style="text-align: center;">Allekirjoitus (valmistelija/esittelijä)</div> </div>		
LIITTEET		
JAKELU		
valmistelija NN		
Tilapäisyyttä jatkettu ajalle Tilapäisyyden päättyminen		

Menettelyprosessi alusliikenteen eroosiohaittojen korvaamisessa

